

ประชากรข้ามชาติกับสิทธิที่เข้าไม่ถึง

พลเอก นิพัทธ์ ทองเล็ก

 : นิพัทธ์ ทองเล็ก แฟนเพจ

 : ภาพเก่าเล่าตำนาน โดย ปู่แป๊ะ

 : ปู่แป๊ะ TIKTOK

UNHCR
The UN
Refugee Agency

UNHCR
The UN
Refugee Agency

REFUGEE CAMP

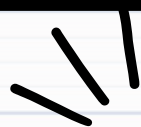
Mae Sot Thailand

เอกสารประกอบ

ห้องย่อยที่ 8

**“แรงงานข้ามชาติกับสิทธิที่ไม่ถึง
บทบาท**

**ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม
ต่อการคุ้มครอง ส่งเสริม พัฒนา”**

จัดโดย

คณะทำงานโครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบาย
และขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพ
กับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติฯ

โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ร่วมกับ 15 องค์กรภาคี

อังคาร 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 13.00 - 17.30 น.

ณ ห้อง **SAPPHIRE 106** อิมแพ็คฟอรัม เมืองทองธานี กรุงเทพฯ

เอกสารในเล่มนี้ ประกอบด้วย

เอกสารเรื่องที่ 1 : รู้จัก เข้าใจที่มาที่ไป และความก้าวหน้าการดำเนินงาน
หน้า 1

เอกสารเรื่องที่ 2 : PowerPoint นำเสนอความก้าวหน้าการดำเนินงาน
หน้า 7

เอกสารเรื่องที่ 3 : สุขภาพและการคุ้มครองทางสังคม คือ สวัสดิการ
พื้นฐานของแรงงานข้ามชาติ
หน้า 43

เอกสารเรื่องที่ 4 : ผู้มีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติ
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ต้องเป็นประชาชน (สัญชาติ) ไทย?
หน้า 60

เอกสารเรื่องที่ 5 : เปิดปม ข้อจำกัดสิทธิรับเงินบำเหน็จชราภาพของ
ผู้ประกันตนไม่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม
มาตรา 77 ทวิวรรคสาม
หน้า 66

เอกสารเรื่องที่ 6 : สถานการณ์การจ้างงานชายแดน (กรณีศึกษาในพื้นที่
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก)
หน้า 73

ภาคผนวก :

รายชื่อคณะกรรมการรวม 4 คณะทำงาน ที่กระทรวงแรงงานแต่งตั้ง

กำหนดการประชุมวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เสียงที่คนอื่นไม่ได้ยิน : ประชากรกลุ่มเฉพาะ ครั้งที่ 2

“2nd Voice of the voiceless: the vulnerable populations”

...ก้าวสู่สุขภาวะที่เป็นธรรม รับฟังทุกเสียงอย่างเท่าเทียม...

ห้องย่อยที่ 8 เวทีสาธารณะ

หัวข้อ “แรงงานข้ามชาติกับสิทธิที่ไม่ไปถึง

: บทบาทภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ต่อการคุ้มครอง ส่งเสริม พัฒนา”

ภายใต้คณะทำงานโครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึง
หลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ

โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ 15 องค์กรภาคี

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เวลา 13.00 - 17.30 น.

ณ ห้อง Sapphire 106 อิมแพ็คฟอรัม เมืองทองธานี กรุงเทพฯ

เวลา 13.00 - 13.20 น.

กล่าววัตถุประสงค์ ความเป็นมา และแนะนำองค์กรภาคีร่วมจัดงาน

โดย ผศ.ทรงพันธ์ ดันตระกูล รองคณบดีฝ่ายบริหาร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะผู้จัดการโครงการฯ

บทบาทความร่วมมือองค์กรภาคีดำเนินงาน

โดย นางสาวภักชนก พัฒนถาบุตร องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM)

นายพิริยพงศ์ แจ้งเจนเวทย์ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

เวลา 13.20 - 13.45 น.

กล่าวเปิดและบรรยายพิเศษเรื่อง “แรงงานข้ามชาติ : มูลค่าและคุณค่าต่อประเทศไทย”

โดย พลเอกนิพัทธ์ ทองเล็ก คณะกรรมการบริหารแผนคณะที่ 2 สสส.

และที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพฯ

นายมนัส โกศล

ประธานสภาองค์กรลูกจ้างพัฒนาแรงงานแห่งประเทศไทย

เวลา 13.45 - 15.00 น.

เวทีสานเสวนา “สถานการณ์การเข้าถึงสิทธิของแรงงานข้ามชาติกลุ่มอาชีพต่างๆ บทบาท
ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ต่อการคุ้มครอง ส่งเสริม พัฒนา”

- นางสาวพรรณิ รวบรวมทรัพย์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการคุ้มครองแรงงาน

นอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กรมสวัสดิการ

และคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

- นายมงคล สุขเจริญคณา ประธานสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย
- นายสมมาศ สุภาผล ประธานกลุ่มสับปรดแปลงใหญ่อำเภอบางละมุง
- นายชวงค์ แสงคง นักวิจัยอิสระ
- นายสุชาติ ตระกูลหุทิพย์ มุลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงาน
กลุ่มชาติพันธุ์
- นางสุจิน รุ่งสว่าง ประธานสมาพันธ์ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบแห่ง
ประเทศไทย

ดำเนินรายการโดย ดร.กฤษฎี กาญจนกิตติ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เวลา 15.00 – 16.30 น.

แบ่งกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น

“ก้าวต่อไปของนโยบาย และการคุ้มครอง ส่งเสริม พัฒนา”

- **แรงงานทำงานบ้าน (อันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย)**
นำแลกเปลี่ยนโดย เรือเอกจักรทิพย์ กล้าเสื่อ นางสุจิน รุ่งสว่าง และนายเมียน เวย
- **แรงงานภาคเกษตร (ที่มีโรงงานที่ทำตลอดปี)**
นำแลกเปลี่ยนโดย นายประสิทธิ์ ธงศ์สุวรรณ และนายชวงค์ แสงคง
- **แรงงานชายแดนที่จ้างงานตามฤดูกาล**
นำแลกเปลี่ยนโดย นายสุชาติ ตระกูลหุทิพย์
- **แรงงานข้ามชาติที่เข้าไม่ถึงบำเหน็จชราภาพ**
นำแลกเปลี่ยนโดย นายกอบ เสือพยัคฆ์ และนายบัณฑิต แป้นวิเศษ
- **ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ของแรงงานข้ามชาติ
ที่ทำงานบ้านและภาคเกษตร**
นำแลกเปลี่ยนโดย ผศ.ดร.วรางคณา นาคเสน และนายประทีป โมวรพหมานูช
- **ผู้ติดตามแรงงานข้ามชาติ**
นำแลกเปลี่ยนโดย นางสาวกาญจน์ตา สุขไผ่ตา และนางสาววาสนา ลำดี

เวลา 16.30 – 17.15 น.

แต่ละกลุ่มนำเสนอผลจากการแลกเปลี่ยน (กลุ่มละ 5-7 นาที)

ดำเนินการโดย นายบัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ นักวิชาการแรงงาน

เวลา 17.15 – 17.30 น.

สรุปประเด็นและทิศทางการทำงานร่วมกันในอนาคต

โดย ผศ.ทรงพันธ์ ต้นตระกูล ผู้จัดการโครงการฯ

พิธีกรดำเนินการประชุม : นางสาววาสนา ลำดี มูลนิธิพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและนายบัณฑิต แป้นวิเศษ มูลนิธิเพื่อนหญิง

บันทึกการประชุม : นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม และนายเชมชาติ ตันบุญ นักวิจัยอิสระ

เอกสารเรื่องที่ 1

รู้จัก เข้าใจที่ไปที่มา และความก้าวหน้าการดำเนินงาน 1 ปีกว่า

โครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพ
กับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสถานะบุคคล
(ข้อตกลงเลขที่ 64-00-1050 รหัสโครงการ : 64-01255)
ระยะเวลาโครงการ 1 กันยายน 2564 – 30 พฤศจิกายน 2567 (41 เดือน)
งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,560,000 บาท

โครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสถานะบุคคล บริหารจัดการโครงการและรับงบประมาณจาก สสส.สำนัก 9 โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย 15 องค์กร ได้แก่

- ภาคนายจ้าง : สภาองค์กรนายจ้างแห่งประเทศไทย
- ภาคแรงงาน : สภาองค์กรลูกจ้างพัฒนาแรงงานแห่งประเทศไทย, สมาพันธ์ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบแห่งประเทศไทย
- ภาคประชาสังคม : มูลนิธิเพื่อนหญิง , มูลนิธิร่วมมิตรไทย-พม่า , สภาคริสตจักรในประเทศไทย , มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์ , มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา , มูลนิธิพิพิธภัณฑ์แรงงานไทย , มูลนิธิเพื่อสิทธิแรงงาน
- ภาควิชาการ : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ภาครัฐ : กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน , สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
- ภาคองค์กรระหว่างประเทศ : องค์กรโยกย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ (IOM)
- ผู้ทรงวุฒิ / นักวิชาการอิสระ จำนวน 6 คน (ไพสิฐ พาณิชย์กุล , จักรทิพย์ กล้าเสื่อ, กอบเสื่อพยัคฆ์ , บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ , ชวงค์ แสงคง , บุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์)

โครงการฯ เกิดขึ้นมาท่ามกลางการวิเคราะห์ถึงข้อจำกัด/สภาพปัญหาเมื่อช่วงกลางปี 2564 ที่ว่า

1) แรงงานข้ามชาติ 3 สัญชาติ คือ พม่า ลาว กัมพูชา และผู้มีปัญหาด้านสถานะบุคคลแต่ละกลุ่มที่ทำงานในแต่ละพื้นที่และในบางอาชีพยังมีข้อจำกัดในการคุ้มครอง เช่น แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสถานะบุคคลที่ทำงานในพื้นที่ชุมชนเมือง , เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน , พื้นที่อุตสาหกรรม ฯลฯ ซึ่งเป็นผลมาจากกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลูกที่เกี่ยวข้องที่ออกตามพระราชบัญญัติฉบับนั้นๆ ไม่ได้ระบุเรื่องการคุ้มครองไว้ และส่งผลต่อปัญหาด้านสุขภาพติดตามมา

2) โครงการฯ ได้วิเคราะห์ช่องว่างปัญหาเชิงนโยบายที่ยังไม่สามารถคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ 3 สัญชาติ และผู้มีปัญหาสถานะบุคคลได้ พบ 6 เรื่อง ในด้านการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่

2.1) การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ ใน 4 เรื่อง

- มาตรา 5 ตาม พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ยังมีข้อจำกัดต่อการคุ้มครองประชากรที่ไม่มีสัญชาติไทยให้เข้าถึงหลักประกันสุขภาพ แม้ว่าในทางปฏิบัติจะไม่ได้ยกเว้นการเข้าถึงบริการ แต่ในระดับตัวกฎหมายยังระบุว่าคุ้มครองเฉพาะคนสัญชาติไทยเท่านั้น
- กลุ่มแรงงานที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ , ตามฤดูกาลในพื้นที่ชายแดน หรือกลุ่มที่เข้ามาตามการจ้างงานมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561) ยังขาดนโยบายที่ชัดเจนในการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะการจ้างงานที่มีลักษณะเฉพาะแบบนี้
- กลุ่มแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคล ที่ทำงานในภาคการเกษตร ทั้งการจ้างแบบต่อเนื่องระยะยาว จ้างงานทั้งปี และการจ้างงานในระยะสั้นๆ ซึ่งกระจายในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่อื่นๆ ยังขาดนโยบายการคุ้มครองด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อลดอุบัติเหตุจากการทำงาน ลดอันตรายจากการใช้สารเคมีเข้มข้น
- กลุ่มแรงงานข้ามชาติหรือผู้มีปัญหาสถานะบุคคล ที่ทำอาชีพคนทำงานบ้านโดยไม่มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย ยังเข้าไม่ถึงการคุ้มครองเวลาบาดเจ็บจากการทำงาน ตาม พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ. 2537 (เป็น 2 อาชีพเท่านั้นที่ยังได้รับการยกเว้นในปัจจุบัน อีกอาชีพหนึ่ง คือ หาบเร่-แผงลอย)

2.2) การเข้าถึงหลักประกันทางสังคม ใน 2 เรื่อง

- แรงงานข้ามชาติยังไม่สามารถสมัครเป็นผู้ประกันตาม มาตรา 40 ใน พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ 2533 ได้ ทำให้ตกหล่นจากการคุ้มครอง โดยเฉพาะในกลุ่มที่ได้รับการยกเว้นไม่ให้สมัครเป็นผู้ประกันตน ในมาตรา 33 ในที่นี้ คือ กลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ทำอาชีพงานบ้านที่ไม่มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย
- แรงงานข้ามชาติที่มาตามระบบการจ้างงานแบบรัฐต่อรัฐ (MOU) ไม่สามารถเข้าถึงประโยชน์ทดแทนบำเหน็จชราภาพได้ภายหลังสิ้นสุดการจ้างงานในประเทศไทยตามระยะเวลา 4 ปีที่กำหนด แต่ต้องรอจนถึงอายุ 55 ปี ถึงขอรับเงินสมทบส่วนนี้คืนได้ เนื่องจากกฎกระทรวงการจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพแก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. 2560 กำหนดว่าต้องให้ประเทศต้นทางที่แรงงานข้ามชาติออกมาทำงาน ต้องยินยอมและเห็นชอบให้ทางประเทศไทยจ่ายเงินคืนร่วมด้วย

ด้วยสถานการณ์ปัญหาที่ยังเป็นช่องว่างดังกล่าว โครงการจึงกำหนดเป้าประสงค์ (Goal) ระยะ 3 ปี ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อการคุ้มครองให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลที่ยังตกหล่นและเข้าไม่ถึงการมีหลักประกันทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม ตอบรับข้อเสนอเชิงนโยบายทั้ง 6 เรื่องในเชิงหลักการ และมีอย่างน้อย 3 เรื่อง ถูกนำไปเป็นภารกิจขององค์กรในการดำเนินการต่อ

2. กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน 2541 กับ กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 ได้รับการแก้ไขโดยมีประเด็นเรื่องการคุ้มครองทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม ระบุไว้ในฉบับแก้ไข

3. ความร่วมมือในการพัฒนา ผลักดัน และขับเคลื่อนผ่านกลไกภาคีความร่วมมือ ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ 20 องค์กรในการดำเนินงานร่วมกัน

โดยมีวัตถุประสงค์ระดับโครงการ ดังนี้

1. สนับสนุนการวิเคราะห์องค์ความรู้จากภาคส่วนต่างๆ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรือร่างกฎหมาย ต่อการทำให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคม

2. ประสานความร่วมมือและทรัพยากรเพื่อผลักดันให้ข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้รับการตอบรับในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อการทำให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลเข้าถึงการคุ้มครองทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม

3. สานพลังภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นกลไกการทำงานเชิงนโยบาย ในการผลักดันให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม

ความก้าวหน้าการดำเนินงานของโครงการฯ ณ ธันวาคม 2565

เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2565 เวลา 14.00-14.45 น. ทางโครงการฯ นำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงพันธ์ ต้นตระกูล ผู้จัดการโครงการ พร้อมคณะทำงานโครงการ ได้แก่ เรือเอกจักรทิพย์ กล้าเสื่อ, นายกอบ เสือพยัคฆ์, นายชวงค์ แสงคง , นายบัณฑิต แป้นวิเศษ, นายพิริยพงษ์ แจ้งเจนเวทย์, นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ ได้นำเสนอความก้าวหน้าการดำเนินงานของโครงการ ในช่วงการทำงาน 1 ปีที่ผ่านมา ต่อคณะกรรมการบริหารแผน คณะที่ 2 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ ผ่านระบบออนไลน์

โดยสาระสำคัญ คือ นำเสนอถึงผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการในระยะเวลา 1 ปี รวม 4 ประการ ซึ่งโครงการฯได้วางเป้าหมายหลังสิ้นสุดการทำงานโครงการในระยะ 41 เดือน (1 กันยายน 2564-30 พฤศจิกายน 2567) ไว้ว่า **กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 กับ กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 ได้รับการแก้ไขโดยมีประเด็นเรื่องการคุ้มครองทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคมระบุไว้ในฉบับแก้ไข**

มีรายละเอียดความก้าวหน้าดังนี้

ประการที่ 1) เกิดความร่วมมือกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานต่อการจัดตั้งคณะทำงานแก้ไขกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ที่ออกตามความใน พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ก่อนเสนอ

รัฐมนตรีเห็นชอบ และนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้มี 11 เรื่องที่ได้รับการแก้ไขคือ

- 1) กำหนดเวลาทำงานไม่เกิน 8 ชั่วโมง/วัน
- 2) จัดให้มีเวลาพักระหว่างการทำงานไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง
- 3) ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็น ปีละไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน
- 4) ห้ามไม่ให้ลูกจ้างหญิงที่ตั้งครรภ์ทำงานในเวลา 22.00-06.00 น. รวมทั้งทำงานล่วงเวลา หรือทำงานในวันหยุด
- 5) ให้ลูกจ้างหญิงลาคลอดบุตรได้ไม่เกิน 98 วัน
- 6) ห้ามนายจ้างเลิกจ้างหญิงตั้งครรภ์
- 7) ในกรณีที่มีการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก (อายุ 15-18 ปี) ให้นายจ้างแจ้งการจ้างและแจ้งการสิ้นสุดการจ้างต่อพนักงานตรวจแรงงาน
- 8) ให้ลูกจ้างที่เป็นเด็ก (อายุ 15-18 ปี) มีสิทธิลาเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงาน และให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ปีหนึ่งไม่เกิน 30 วัน
- 9) ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างแก่หญิงที่ลาคลอดบุตรเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานแต่ไม่เกิน 45 วัน
- 10) ห้ามนายจ้างหักค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด
- 11) ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน

ประกาศที่ 2) เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายและมีการยื่นต่อปลัดกระทรวงแรงงาน เพื่อให้มีการแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 ใน 3 ประเด็นหลัก คือ

- 1) กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในภาคเกษตรกรรม พ.ศ.2557 มีมาตรฐานการคุ้มครองต่ำกว่า พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศของ ILO
 - 2) กฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองแรงงานเกษตรกรรมทุกประเภท ทั้งที่เกษตรกรรมแต่ละประเภท ทั้งประมง ป่าไม้ เลี้ยงสัตว์ นาเกลือ เพาะปลูก มีความแตกต่างกันมากในรูปแบบการทำงาน
 - 3) ระบบกลไกการตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นแค่ระดับกฎกระทรวงเท่านั้น
- ทั้งนี้ภายหลังการยื่นข้อเสนอ ทางกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงได้มีการจัดตั้งคณะทำงานระดับกรม เพื่อพิจารณาการแก้ไขกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการหารือรวม 6 ประเด็น ดังนี้
- 1) ลูกจ้างภาคเกษตรกรรมที่ทำงานไม่ตลอดทั้งปี จำเป็นต้องได้รับค่าจ้างขั้นต่ำในการจ้างงานหรือไม่

2) ให้ลูกจ้างทำงานวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง และไม่เกินสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง โดยมีวันหยุดประจำสัปดาห์อย่างน้อย 1 วัน ทั้งนี้กรณีที่มีการทำงานต่อเนื่องต้องไม่เกิน 4 ชั่วโมงต่อวัน โดยต้องมีการจ่ายค่าล่วงเวลา

3) ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาพักผ่อนประจำปีโดยได้รับค่าจ้างปีละไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน ต่อ 6 เดือน

4) กรณีนายจ้างให้ลูกจ้างออกจากงานโดยไม่ใช้ความผิดของลูกจ้าง นายจ้างต้องจ่ายเงินชดเชยเท่ากับค่าจ้างในระยะเวลาวันทำงานที่ยังคงเหลืออยู่ หรือไม่น้อยกว่าค่าจ้าง 60 วันทำงาน

5) การคุ้มครองแรงงานหญิงและแรงงานหญิงมีครรภ์ที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม เรื่องการได้รับค่าจ้างระหว่างคลอดบุตร

6) การตรวจแรงงานเด็ก (อายุ 15 ปีขึ้นไป) และห้ามเด็กทำงานล่วงเวลาและในวันหยุด และงานอันตรายต่างๆ เช่น การฉีดพ่นยาฆ่าแมลง หรือการใส่ปุ๋ยเคมี

ประกาศที่ 3) เกิดคณะทำงานที่เป็นความร่วมมือระหว่างโครงการฯกับกระทรวงแรงงานรวม 4 คณะทำงาน ได้แก่

3.1) คณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม (คำสั่งกระทรวงแรงงานที่ 1000/2564 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2564 มีปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธาน)

3.2) คณะทำงานพิจารณาฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ.2557 (คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ 526/2564 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2564 มีรองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นประธาน)

3.3) คณะทำงานศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ.2557 (คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ 297/2565 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2565 มีหัวหน้าผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นประธาน)

3.4) คณะทำงานดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอ (คำสั่งสำนักงานประกันสังคมที่ 15334/2565 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2565 มีรองเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม เป็นประธาน)

ประกาศที่ 4) เกิดความร่วมมือในการทำงานร่วมกับสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ภายใต้โครงการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายในกลุ่มแรงงานภาคเกษตรในประเทศไทย โดย รศ.ดร.สุดารัตน์ มุสิกวงค์ และคณะ ทั้งนี้ทางสถาบันวิจัยประชากรฯ ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

โดยผลงานที่เกิดขึ้นทั้ง 4 ประการข้างต้นนั้น เกิดขึ้นผ่านการดำเนินกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม ดังนี้

- 1) คณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายระดับพื้นที่ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน อ.แม่สอด ตาก กาญจนบุรี นครปฐม ระนอง เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
- 2) การระดมความคิดเห็นในคณะทำงานเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย
- 3) การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายเพื่อประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน
- 4) การประชุมคณะทำงานอย่างต่อเนื่องทุก 2 เดือน เพื่อทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์และความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน

โครงการได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 3,560,000 บาท ในระยะเวลาดำเนินงาน 41 เดือน โดยในปีที่ 1 ใช้งบประมาณไปแล้วรวม 1,010,700 บาท

นำเสนอความก้าวหน้า โครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิด การเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคม ของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ

(เลขที่ข้อเสนอโครงการ : 000845/64, รหัสโครงการ : 64-01255)
ระยะเวลาโครงการ 1 กันยายน 2564 – 30 พฤศจิกายน 2567 (41 เดือน)

ต่อ คณะกรรมการบริหารแผน คณะที่ 2

วันพุธที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2565

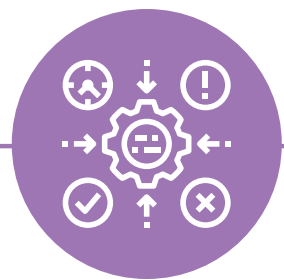
โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ร่วมกับ คณะทำงานพัฒนาและขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อสุขภาพะ ของแรงงานข้ามชาติที่ยังมิได้รับการคุ้มครอง 15 องค์กร

สภาพปัญหาและ
สถานการณ์สำคัญ

01

**สถานการณ์ สภาพแวดล้อม
ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบของ
ปัญหา และความท้าทายใน
การดำเนินงาน**

“เกิดช่องว่างทางนโยบายใน
กลุ่มแรงงานข้ามชาติและผู้
มีปัญหาสถานะบุคคล
ส่งผลต่อการเข้าไม่ถึง
หลักประกันทางสุขภาพ”

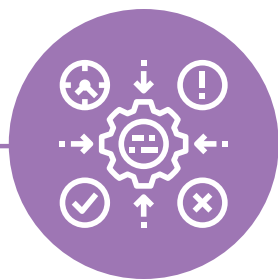
ภาพรวม "หลักประกันทางสุขภาพ" ของประเทศไทย และช่องว่างทางนโยบายใน กลุ่มแรงงานข้ามชาติและ ผู้มีปัญหาสถานะบุคคล (คนไร้รัฐ, คนไร้สัญชาติ)

กลุ่มผู้มีปัญหาสถานะบุคคล

- ✗ กองทุนหลักประกันสุขภาพยังไม่มีสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนในการรองรับการดำเนินงาน
- ✗ ยังคงมีบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ไม่ได้รับการประกันสุขภาพโดยกองทุนให้สิทธิ (คินสิทธิ) ขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข และไม่สามารถซื้อประกันเอกชน
- ✗ การตีความของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในมาตรา 5 พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ที่ครอบคลุมเฉพาะคนที่ต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น

กลุ่มแรงงานข้ามชาติ 3 สัญชาติ

- ✗ ยังคงมีแรงงานและผู้ติดตามบางกลุ่มที่ไม่มีหลักประกันสุขภาพรองรับ และไม่สามารถซื้อประกันเอกชน
- ✗ แรงงานบางอาชีพ ไม่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองภายใต้ พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ.2533
- ✗ บัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติตามมาตรา 64 ที่มาตามฤดูกาล จ้างงานชายแดน จะคุ้มครองเพียงแค่การเจ็บป่วยทั่วไป (การเจ็บป่วยนอกงาน) และการคลอดบุตรเท่านั้น จึงไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการดูแลสุขภาพได้ในระหว่างที่มีการจ้างงาน หากเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

01

สถานการณ์ สภาพแวดล้อม
ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบของ
ปัญหา และความท้าทายใน
การดำเนินงาน

“กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อการ
คุ้มครองแรงงานข้ามชาติ
ถูกยกเว้นการบังคับใช้
ในบางมาตรา
ทำให้เข้าไม่ถึงการคุ้มครอง
ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย”

ภาพรวม "หลักประกันทางสังคม" และช่องว่างทาง นโยบายในกลุ่มแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะ บุคคลที่ยังเข้าไม่ถึง กับผลกระทบที่เกิดขึ้น

● **พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541**

- การยกเว้นบังคับใช้ในกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน
- การยกเว้นบังคับใช้ในกลุ่มลูกจ้างทำงานภาคเกษตรตามฤดูกาล หรือไม่ต่อเนื่องทั้งปี

● **พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533**

- ปัญหาในเงื่อนไขเรื่องการได้รับประโยชน์ทดแทนบำนาญชราภาพของกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ไม่ชัดเจน
- มีการกำหนดให้ยกเว้นบังคับใช้ตามกิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

● **พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ. 2537**

- อาชีพแม่บ้าน ถูกยกเว้นความคุ้มครองจากการบาดเจ็บจากการทำงาน

● **พ.ร.บ.ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ในการทำงาน พ.ศ.2554**

- แรงงานภาคเกษตร ยังขาดกลไกการคุ้มครองระหว่างทำงาน

เป้าประสงค์ (Goal)

ในช่วงระยะเวลา 41 เดือน

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อการคุ้มครองให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลที่ยังตกหล่นและเข้าไม่ถึงการมีหลักประกันทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม **ตอบรับข้อเสนอเชิงนโยบายทั้ง 6 เรื่องในเชิงหลักการ และมีอย่างน้อย 3 เรื่อง ถูกนำไปเป็นภารกิจขององค์กรในการดำเนินการต่อ**

2. **กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555)** ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน 2541 กับ **กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557** ได้รับการแก้ไขโดยมีประเด็นเรื่องการคุ้มครองทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม ระบุไว้ในฉบับแก้ไข

3. ความร่วมมือในการพัฒนา ผลักดัน และขับเคลื่อนผ่านกลไกภาคีความร่วมมือ ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ 20 องค์กรในการดำเนินงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์ ของโครงการ

01

สนับสนุนการจัดการความรู้

เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรือ
ยกร่างกฎหมาย ต่อการทำให้แรงงานข้ามชาติ
และผู้มีปัญหาสถานะบุคคลเข้าถึงหลักประกัน
ทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคม

02

ประสานความร่วมมือและทรัพยากร

เพื่อขับเคลื่อนผลักดันให้ข้อเสนอเชิงนโยบาย
ได้รับการตอบรับทางนโยบายหรือในหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง

03

ยกระดับภาคีเครือข่าย

เพื่อเป็นกลไกการทำงานเชิงนโยบาย ในการผลักดัน
ให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคล
เข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพและหลักประกันทาง
สังคม

ตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ ผลผลิตและผลลัพธ์

01

สนับสนุนการจัดการความรู้เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายหรือยก ร่างกฎหมายฯ

เอกสารจัดการความรู้ จำนวน 6 เรื่อง ถูกนำไปสู่การผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายและได้รับการตอบรับ

- ประเด็นการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ จำนวน 4 เรื่อง
- ประเด็นการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมจำนวน 2 เรื่อง

03

ยกระดับภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นกลไกการทำงานเชิงนโยบายฯ

เกิดกลไกและแผนงานเพื่อการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย

ในการผลักดันให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม ตามข้อเสนอเชิงนโยบายทั้ง 6 เรื่อง

02

ประสานความร่วมมือและทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนผลักดันให้ข้อเสนอเชิงนโยบายได้รับการตอบรับทางนโยบายหรือในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. **คณะกรรมการการแรงงาน ในสภาผู้แทนราษฎร** มีส่วนร่วมในการผลักดันให้ประเด็นการเข้าถึงหลักประกันทางสังคมของกลุ่มแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคล จำนวน 3 เรื่อง
2. **คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** แต่งตั้งคณะทำงานด้านการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ จำนวน 1 คณะ
3. **เกิดการแก้ไขกฎหมาย** ได้แก่
 - กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน 2541 เพื่อคุ้มครองลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย
 - กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 เพื่อคุ้มครองแรงงานภาคเกษตรฯ

องค์กร ผู้รับผิดชอบ และ คณะทำงานโครงการ ภาคี 15 องค์กร

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ผศ. ทรงพันธ์ ต้นตระกูล
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่ปรึกษาโครงการ

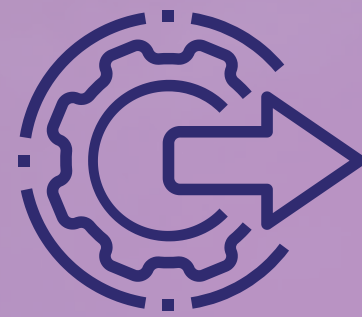

อาจารย์ไพสิฐ พาณิชยกุล
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกฎหมาย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. **ภาคนายจ้าง 1 องค์กร** : สภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทย
2. **ภาคแรงงาน 3 องค์กร** : สภาองค์การลูกจ้างพัฒนาแรงงานแห่งประเทศไทย, สมาพันธ์ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบแห่งประเทศไทย, เครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN)
3. **ภาคประชาสังคม 6 องค์กร** : มูลนิธิเพื่อนหญิง, มูลนิธิร่วมมิตรไทย-พม่า, สภาคริสตจักรในประเทศไทย, มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์, มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา, มูลนิธิพิพิธภัณฑสถานแรงงานไทย
4. **ภาควิชาการ 2 องค์กร** : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. **ภาครัฐ 2 องค์กร** : กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
6. **ภาคองค์กรระหว่างประเทศ 1 องค์กร** : องค์กรโยกย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ (IOM)
7. **ผู้ทรงวุฒิ / นักวิชาการอิสระ จำนวน 5 คน** : เรือเอกจักรทิพย์ กล้าเสื่อ, นายกอบ เสือพยัคฆ์, นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์, นายบัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ, นายชวงค์ แสงคง

เริ่ม 1 กันยายน 2564
สิ้นสุด 30 พฤศจิกายน 2567

ผลผลิตสำคัญที่เกิดขึ้นจาก
การดำเนินโครงการที่ผ่านมา

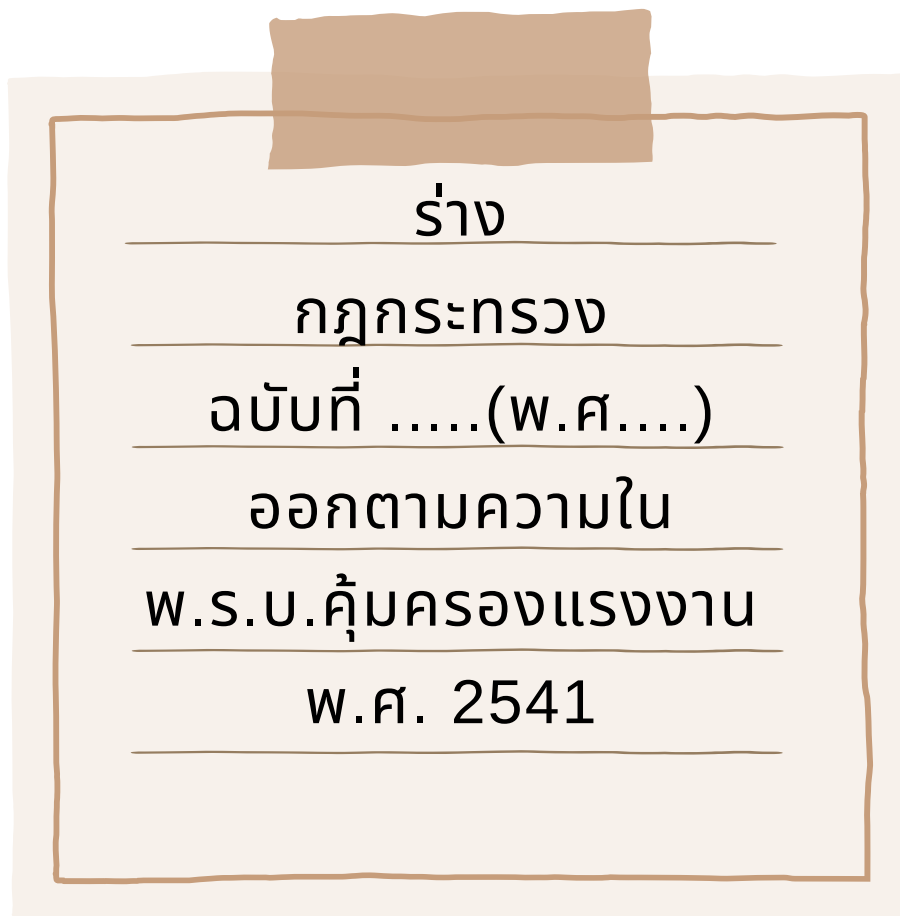

ผลงานที่ 1

เกิดการแก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ที่ออกตามความใน พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งอยู่ระหว่างเสนอเข้า ครม. พิจารณา

สถานะปัจจุบัน พบว่า

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้จัดส่งร่างกฎกระทรวงฉบับแก้ไขให้กองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน พิจารณาก่อนเสนอรัฐมนตรีเห็นชอบ และนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีภายในปี 2565 ต่อไป

11 เรื่องที่จะประกาศใช้ในกฎกระทรวง มีดังนี้

1. กำหนดเวลาทำงานไม่เกิน 8 ชั่วโมง/วัน
2. จัดให้มีเวลาพักระหว่างการทำงานไม่น้อยกว่า 1 ชม.
3. ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็นปีละไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน
4. ห้ามไม่ให้ลูกจ้างหญิงที่ตั้งครรภ์ทำงานในเวลา 22.00-06.00 น. รวมทั้งทำงานล่วงเวลา หรือทำงานในวันหยุด
5. ให้ลูกจ้างหญิงลาคลอดบุตรได้ไม่เกิน 98 วัน
6. ห้ามนายจ้างเลิกจ้างหญิงตั้งครรภ์
7. ในกรณีที่มีการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก (อายุ 15-18 ปี) ให้นายจ้างแจ้งการจ้างและแจ้งการสิ้นสุดการจ้างต่อพนักงานตรวจแรงงาน
8. ให้ลูกจ้างที่เป็นเด็ก (อายุ 15-18 ปี) มีสิทธิลาเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงาน และให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ปีหนึ่งไม่เกิน 30 วัน
9. ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างแก่หญิงที่ลาคลอดบุตรเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานแต่ไม่เกิน 45 วัน
10. ห้ามนายจ้างหักค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด
11. ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน

ร่าง

กฎกระทรวง

ฉบับที่(พ.ศ.....)

ออกตามความใน

พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน

พ.ศ. 2541

**ขยายการคุ้มครองลูกจ้างทำงาน
บ้านใน 11 เรื่อง ซึ่งเป็นการ
แก้ไขกฎกระทรวงฉบับที่ 14
(พ.ศ.2555) ที่ใช้บังคับมากกว่า
10 ปี และทำให้ลูกจ้างทำงาน
บ้านไม่ได้รับการคุ้มครองใน
หลายประการ**

- ร่าง -

กฎกระทรวง

ฉบับที่ .. (พ.ศ.)

ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคสอง และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกข้อความใน (๒) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) มิให้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๑๑/๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ของหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ การใช้แรงงานทั่วไป ตั้งแต่มาตรา ๒๔ ถึงมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ ถึงมาตรา ๓๗ หมวด ๓ การใช้แรงงานหญิง ตั้งแต่มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๓๙/๑ วรรคสอง มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๒ หมวด ๔ การใช้แรงงานเด็ก มาตรา ๔๕ (๒) มาตรา ๔๖ ถึงมาตรา ๕๐ หมวด ๕ ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด ตั้งแต่มาตรา ๕๓ ถึงมาตรา ๕๕ และมาตรา ๗๐ เฉพาะที่ไม่เกี่ยวกับค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุด มาตรา ๕๗ วรรคสอง มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๑ ถึงมาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๗ หมวด ๖ คณะกรรมการค่าจ้าง ตั้งแต่มาตรา ๗๘ ถึงมาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๑ หมวด ๗ สวัสดิการ ตั้งแต่มาตรา ๙๒ ถึงมาตรา ๙๙ หมวด ๘ การควบคุม ตั้งแต่มาตรา ๑๐๘ ถึงมาตรา ๑๑๕/๑ หมวด ๑๐ การฝึกงาน ตั้งแต่มาตรา ๑๑๖ ถึงมาตรา ๑๑๗ หมวด ๑๑ ค่าชดเชย ตั้งแต่มาตรา ๑๑๘ ถึงมาตรา ๑๒๒ และหมวด ๑๓ กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง ตั้งแต่มาตรา ๑๒๖ ถึงมาตรา ๑๓๘ บังคับแก่นายจ้าง ซึ่งจ้างลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย”

ให้ไว้ ณ วันที่

พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

ผลงานที่ 2

เกิดข้อเสนอเพื่อยื่นต่อ
กระทรวงให้มีการดำเนินการ
แก้ไขในกฎกระทรวง (กฎ
เกษตร)

ประเด็นปัญหาสำคัญที่ค้นพบ

- 1 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในภาคเกษตรกรรม พ.ศ.2557 มีมาตรฐานการคุ้มครอง "ต่ำกว่า" พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศของ ILO
- 2 กฎหมายที่ใช้ ใช้ในการคุ้มครองแรงงานเกษตรกรรมทุกประเภท ทั้งที่เกษตรกรรมแต่ละประเภท ทั้งประมง ป่าไม้ เลี้ยงสัตว์ นาเกลือ เพาะปลูก "มีความแตกต่างกันมากในรูปแบบการทำงาน"
- 3 ระบบกลไกการตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นแค่ระดับกฎกระทรวงเท่านั้น

1 ลูกจ้างภาคเกษตรกรรมที่ทำงานไม่ตลอดทั้งปี จำเป็นต้องได้รับค่าจ้างขั้นต่ำในการจ้างงานหรือไม่

2 ให้ลูกจ้างทำงานวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง และไม่เกินสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง โดยมีวันหยุดประจำสัปดาห์อย่างน้อย 1 วัน ทั้งนี้กรณีที่มีการทำงานต่อเนื่องต้องไม่เกิน 4 ชั่วโมงต่อวัน

3 ให้ลูกจ้างมีสิทธิลาภีจรรยาอันจำเป็น โดยได้รับค่าจ้างปีละไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน ต่อ 6 เดือน

4 กรณีนายจ้างให้ลูกจ้างออกจากงานโดยไม่ใช้ความผิดของลูกจ้าง นายจ้างต้องจ่ายเงินชดเชยเท่ากับค่าจ้างในระยะเวลาวันทำงานที่ยังคงเหลืออยู่ หรือไม่น้อยกว่าค่าจ้าง 60 วันทำงาน

5 เห็นชอบเพิ่มเติมเรื่องการคุ้มครองแรงงานหญิงและแรงงานหญิงมีครรภ์ที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม

6 เห็นชอบเรื่องการตรวจแรงงานเด็ก (อายุ 15 ปีขึ้นไป) และห้ามเด็กทำงานล่วงเวลาและในวันหยุดและงานอันตรายต่างๆ เช่น การฉีดพ่นยาฆ่าแมลง หรือการใส่ปุ๋ยเคมี

เกิด 4 คณะทำงานที่แต่งตั้งโดยกระทรวงแรงงาน

1

2

3

4

1 คณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม (คำสั่งกระทรวงแรงงานที่ 1000/2564 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2564)

2 คณะทำงานพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 (คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ 526/2564 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2564)

3 คณะทำงานศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ.2557 (คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ 297/2565)

4 คณะทำงานดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอ (คำสั่งสำนักงานประกันสังคม ที่ 15334/2565)

ผลงานที่ 3

1

**คณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะ
ในการพัฒนากฎหมายและกลไก
คุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและ
ลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม ตาม
คำสั่งกระทรวงแรงงานที่
1000/2564 ลงวันที่ 17
ธันวาคม 2564**

แต่งตั้งโดย

**ปลัดกระทรวงแรงงาน
(ประธานคณะกรรมการ)**

คำสั่งกระทรวงแรงงาน
ที่ ๑๐๐๐ /๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไก
คุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงคำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ ๖๐๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม โดยเพิ่มเติมรายชื่อและปรับปรุงตำแหน่งของคณะกรรมการให้ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกการคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ปลัดกระทรวงแรงงานจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ ๖๐๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม

๒. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงแรงงาน	ประธานคณะกรรมการ
(๒) อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	รองประธานคณะกรรมการ
(๓) อธิบดีกรมการจัดหางาน	คณะกรรมการ
(๔) เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม	คณะกรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	คณะกรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายแรงงานนอกระบบ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	คณะกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการกองนิติการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะกรรมการ
(๙) ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	คณะกรรมการ

(๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงพันธ์ ตันตระกูล คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะกรรมการ
(๑๑) นางสาววราภรณ์ นาคเสน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะกรรมการ
(๑๒) นางสิริวัน ร่มฉัตรทอง สภาองค์กรนายจ้างแห่งประเทศไทย	คณะกรรมการ
(๑๓) นายมนัส โกศล สภาองค์กรลูกจ้างพัฒนาแรงงานแห่งประเทศไทย	คณะกรรมการ
(๑๔) ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM)	คณะกรรมการ
(๑๕) นายชูวงศ์ แสงคง มูลนิธิรักษ์ไทย	คณะกรรมการ
(๑๖) นายบัณฑิต แป้นวิเศษ มูลนิธิเพื่อนหญิง	คณะกรรมการ
(๑๗) นายบัณฑิตย ธนชัยเศรษฐวุฒิ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ	คณะกรรมการ
(๑๘) นายประสิทธิ์ จงทีศวรธนะ สภาคริสตจักรในประเทศไทย	คณะกรรมการ
(๑๙) นายเมียน เวย์ มูลนิธิร่วมมิตรไทย - พม่า	คณะกรรมการ
(๒๐) นางสาววาสนา ลำดี มูลนิธิพิทักษ์แรงงานไทย	คณะกรรมการ
(๒๑) นางศุภาณัจฉา สุขไผ่ตา มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา	คณะกรรมการ
(๒๒) นางสุจิน รุ่งสว่าง สมาพันธ์ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบแห่งประเทศไทย	คณะกรรมการ
(๒๓) นายสุชาติ ตระกูลหุทิพย์ มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์	คณะกรรมการ
(๒๔) เรือเอก จักรทิพย์ กล้าเสือ ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะกรรมการ
(๒๕) ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะกรรมการ และเลขานุการ
(๒๖) ผู้อำนวยการกลุ่มงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๗) นายภุชงค์ กาญจนกิตติ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๘) นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม	คณะกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกการคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม ให้สอดคล้องกับกฎหมาย อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และรูปแบบการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไป
- สร้างความรับรู้และความเข้าใจให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานทำงานบ้านและแรงงานภาคเกษตรกรรม เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
- เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็นและจัดส่งเอกสารข้อมูลแก่คณะกรรมการ รวมถึงประสานหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ปลัดกระทรวงแรงงานมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายบุญชอบ สุทมนัสวงศ์)
ปลัดกระทรวงแรงงาน

ผลงานที่ 4

2

คณะกรรมการพิจารณากฎ กระทรวงคุ้มครองแรงงานใน งานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557

ตามคำสั่งกรมสวัสดิการและ
คุ้มครองแรงงาน ที่
526/2564 ลงวันที่ 17
ธันวาคม 2564

แต่งตั้งโดย
อธิบดีกรมสวัสดิการและ
คุ้มครองแรงงาน

โดยมี รองอธิบดีกรมสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน เป็น
ประธาน

คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ที่ ๕๒๖ / ๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

ด้วยพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย อย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ออกตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่งและมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าวและสถานการณ์การจ้างแรงงานในปัจจุบัน จึงเห็นควรให้มีการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายงานเกษตรกรรม ข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๔ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หรือผู้ตรวจราชการกรมที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานราชการของกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	คณะกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน	คณะกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ สำนักงานประกันสังคม	คณะกรรมการ
๕. ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงาน	คณะกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการกองความปลอดภัยแรงงาน	คณะกรรมการ
๗. ผู้อำนวยการกองนิติการ	คณะกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองสวัสดิการแรงงาน	คณะกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน	คณะกรรมการ

๑๐. ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์การคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการ
๑๓. นายพงศธร ศรีเพชรรินทร์
ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะกรรมการ
๑๔. นางสาวจิดต์ เลหาะโรจนพันธ์
ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะกรรมการ
๑๕. นางสาวสิริวัน รมฉัตรทอง
ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะกรรมการ
๑๖. นายประสิทธิ์ ธงทีศวรรธนะ
ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะกรรมการ
๑๗. นางสาววราภรณ์ นาคเสน
ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะกรรมการ
๑๘. นางศุภาณจนตา สุขไผ่ตา
ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะกรรมการ
๑๙. เรือเอกจักรทิพย์ กล้าเสื่อ	คณะกรรมการ
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ตันตระกูล
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะกรรมการ
๒๑. ผู้อำนวยการกลุ่มงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ และเลขานุการ	คณะกรรมการ
๒๒. นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการหรือชำนาญการ
กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายงานเกษตรกรรม ข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๑๘๔ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในงานเกษตรกรรม ค.ศ. ๒๐๐๑ อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๑๒๙ ว่าด้วยการตรวจแรงงาน (งานเกษตรกรรม) ค.ศ. ๑๙๖๙ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗
- กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขอบเขตภารกิจ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด
- จัดทำข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗
- เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจง แสดงความคิดเห็น และจัดส่งเอกสารข้อมูลให้แก่
คณะกรรมการ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมอบหมาย
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายนิยม สองแก้ว)
อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ผลงานที่ 5

3

คณะกรรมการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงและแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557

ตามคำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ที่ 297/2565 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2565

แต่งตั้งโดย
อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

โดยมีหัวหน้าผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นประธานคณะกรรมการ

คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ที่ ๒๙๗ / ๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

ด้วยคณะกรรมการพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ศึกษา รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในภาคเกษตร เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบหรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการกองนิติการหรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน	คณะกรรมการ
๕. ผศ.ดร.ศุภศิษฏ์ ทวีแจ่มทรัพย์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะกรรมการ
๖. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ สถาบันภาคประชาสังคม	คณะกรรมการ
๗. ผู้แทนองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)	คณะกรรมการ
๘. นายสมมาส สุภาพล ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะกรรมการ
๙. นายศิริ ราชวงศ์ ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะกรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการกลุ่มงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการหรือชำนาญการ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

- ๒ -

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายงานเกษตรกรรม รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗
- จัดทำข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗
- เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจง แสดงความคิดเห็น และจัดส่งเอกสารข้อมูลให้แก่คณะกรรมการ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายนิยม สองแก้ว)

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ผลงานที่ 6

4

**คณะกรรมการดำเนินการศึกษา
แนวทาง ข้อเสนอแนะ ในประเด็น
ปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอ
นโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการ
เข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับ
หลักประกันทางสังคมของ
แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหา
สถานะบุคคลนำเสนอ**

**ตามคำสั่ง สำนักงานประกัน
สังคม ที่ 15334/2565 ลง ณ
วันที่ 21 พฤศจิกายน 2565**

**แต่งตั้งโดย
เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม**

**โดยมี รองเลขาธิการ สำนักงาน
ประกันสังคม
เป็นประธานคณะกรรมการ**

คำสั่งสำนักงานประกันสังคม
ที่ ๑๕๓๓๔/๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ
ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพ
กับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอ

ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน มอบหมายให้นายมนัส โกศล คณะที่ปรึกษา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นประธานในการประชุมเพื่อปรึกษาหารือต่อการคุ้มครองกลุ่มแรงงาน
ที่ยังตกหล่นจากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗
และการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะ
บุคคลนำเสนอ และที่ประชุมมีข้อเสนอให้ตั้งคณะกรรมการร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสำนักงาน
ประกันสังคม เพื่อให้ร่วมกันดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนา
ข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงาน
ข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอ ในประเด็นเรื่อง ข้อจำกัดกฎกระทรวงการจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพ
แก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ แนวทางการปรับปรุงระเบียบสำนักงานประกันสังคมว่าด้วย
การรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่สามารถสมัคร
เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ ไว้ว่า ไม่รวมถึงกรณีที่มีบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย แต่มีเลขประจำตัว
หลักแรกและหลักที่สองเป็นเลขศูนย์ และการให้ความคุ้มครองด้านการประกันสังคมแก่กลุ่มแรงงานข้ามชาติ
๓ สัญชาติ ที่ประกอบอาชีพคนทำงานบ้านในกิจการที่ไม่มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕
เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมจึงมีคำสั่ง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ
ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพ
กับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอ ประกอบด้วย

(๑) รองเลขาธิการหรือผู้ตรวจราชการกรมที่เลขาธิการมอบหมาย	ประธานคณะกรรมการ
(๒) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	คณะกรรมการ
(๓) ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนงาน	คณะกรรมการ
(๔) ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบ	คณะกรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการสำนักสิทธิประโยชน์	คณะกรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนเงินทดแทน	คณะกรรมการ

-๒-

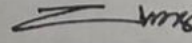
(๘) ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนา	คณะกรรมการ
(๙) นิติกรเชี่ยวชาญ กองกฎหมาย	คณะกรรมการ
(๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	คณะกรรมการ
(๑๑) นายภาคภูมิ สุกใส	คณะกรรมการ
(๑๒) นายกอบ เลือดยักษ์	คณะกรรมการ
(๑๓) นายบัณฑิต แบ่นวิเศษ	คณะกรรมการ
(๑๔) นายชูวงศ์ แสงคง	คณะกรรมการ
(๑๕) ผู้อำนวยการสำนักเงินสมทบ	คณะกรรมการและ เลขานุการ
(๑๖) ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียนผู้ประกันตน สำนักเงินสมทบ	คณะกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๗) ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาระบบการจ่ายประโยชน์ทดแทน สำนักสิทธิประโยชน์	คณะกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๘) ผู้อำนวยการกลุ่มงานกำหนดมาตรฐานหลักเกณฑ์ การคุ้มครองประกันสังคมมาตรา ๔๐ สำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๙) ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนามาตรฐานและระบบเงินทดแทน สำนักงานกองทุนเงินทดแทน	คณะกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

- ศึกษา วิเคราะห์ ประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอ
- เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงตามประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอ
- รายงานผลการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะแนวทาง ตามประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลนำเสนอต่อเลขาธิการ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่เลขาธิการมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายบุญสงค์ ทัพชัยยุทธ์)
เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม

ผลงานที่ 7

เกิดความร่วมมือกับ

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

โครงการขับเคลื่อนข้อเสนอ
เชิงนโยบายในกลุ่มแรงงาน
ภาคเกษตรในประเทศไทย

ภายใต้การดำเนินงานของ
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล และ ILO

การประชุมแลกเปลี่ยนในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายของกลุ่มแรงงาน ในภาคเกษตร (Agriculture Policy Dialogue)

วันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน 2565

เวลา 09.00 - 17.30 น. ณ โรงแรมไอบิส สไตลส์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมแลกเปลี่ยนในประเด็นที่เกี่ยวกับการกำหนดแผนการขับเคลื่อน นโยบายของกลุ่มแรงงานในภาคเกษตร (Agriculture Policy Movement)

วันอาทิตย์ที่ 11 ธันวาคม 2565

เวลา 09.00 - 17.30 น. ณ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา

กิจกรรมสำคัญ ที่ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา

ก.ย. 64 - ส.ค. 65

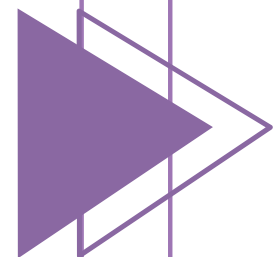

กิจกรรมสำคัญ ที่ผ่านมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล
จากกลุ่มเป้าหมาย
ระดับพื้นที่

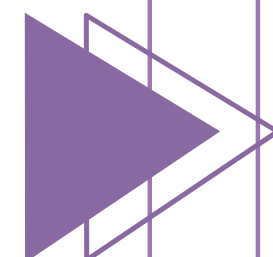
เพื่อเอามาจัดทำ
ข้อเสนอนโยบาย

เชียงใหม่ ลำพูน
อ.แม่สอด จ.ตาก
กาญจนบุรี นครปฐม ระนอง

ประเด็นข้อ จำกัด/ปัญหา

จากกลุ่มเป้าหมาย

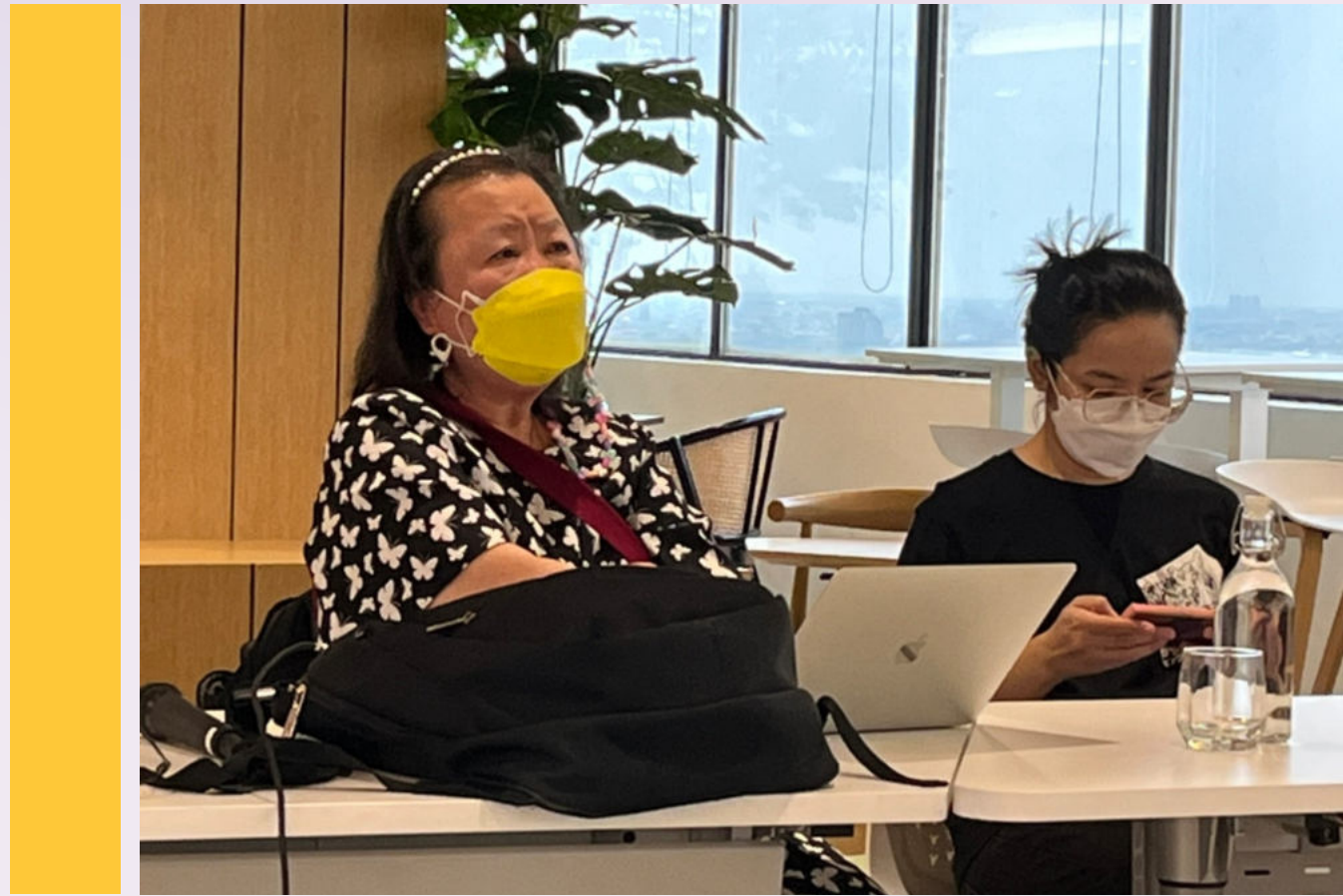
การจัดทำ
ข้อเสนอเชิง
นโยบาย

+

การเข้าพบหารือกับ
ผู้กำหนดนโยบาย
ในลำดับต่อไป

กิจกรรม : การระดมความคิดเห็นในคณะทำงานเพื่อจัดทำข้อเสนอโยบายนโยบาย

30 พ.ค. 65

ประชุมระดมความคิดเห็น :
พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มาตรา 5

กิจกรรม : การระดมความคิดเห็นในคณะทำงานเพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบาย

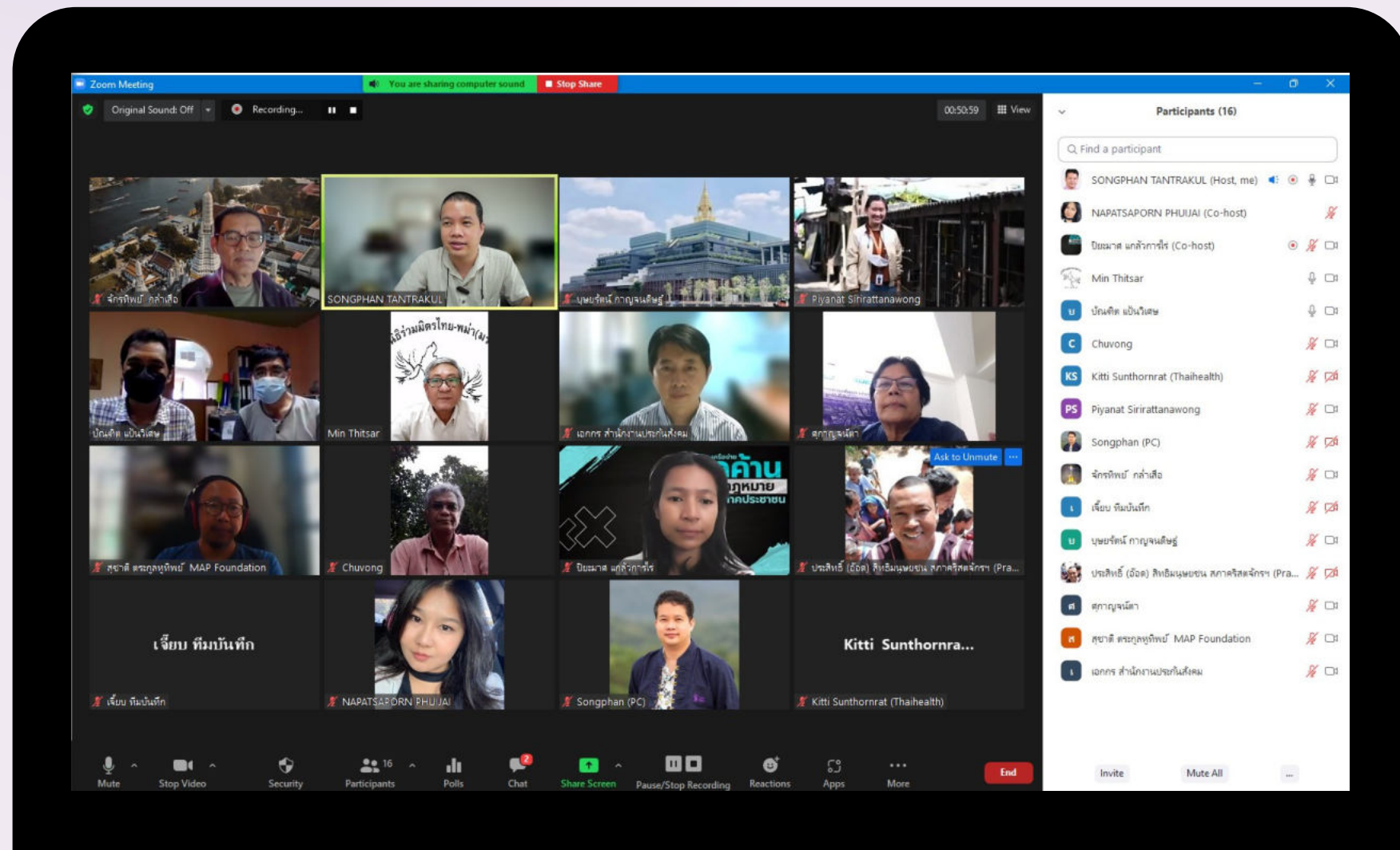
20 มิ.ย. 65 และ 1 ก.ย. 65

ประชุมระดมความคิดเห็น : พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ. 2537

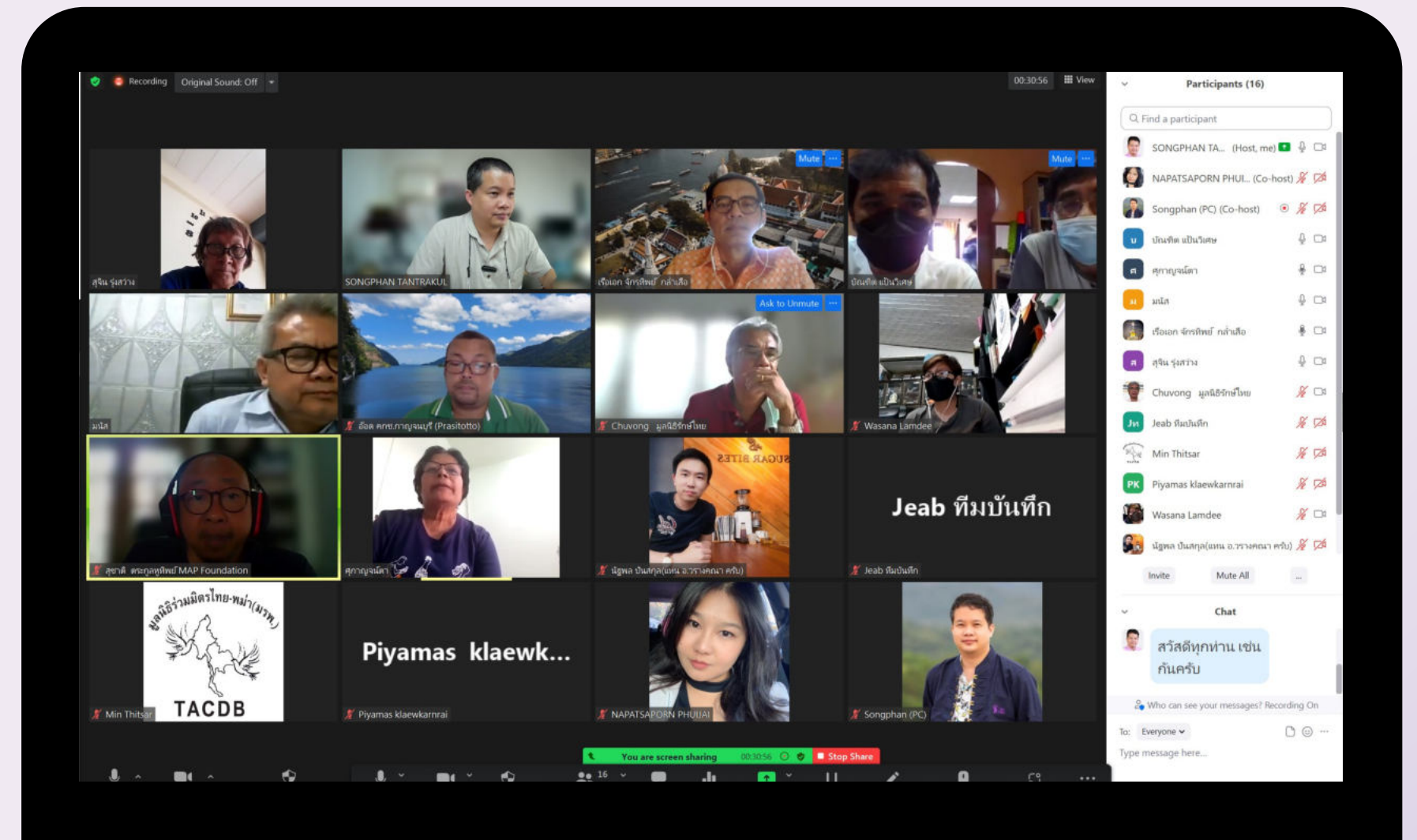

กิจกรรม : การระดมความคิดเห็นในขณะทำงานเพื่อจัดทำข้อเสนอโยบายนโยบาย

ประชุมระดมความคิดเห็น : พ.ร.บ.ประกันสังคม มาตรา 77 ทวิ

16 ธ.ค. 64

24 ธ.ค. 64

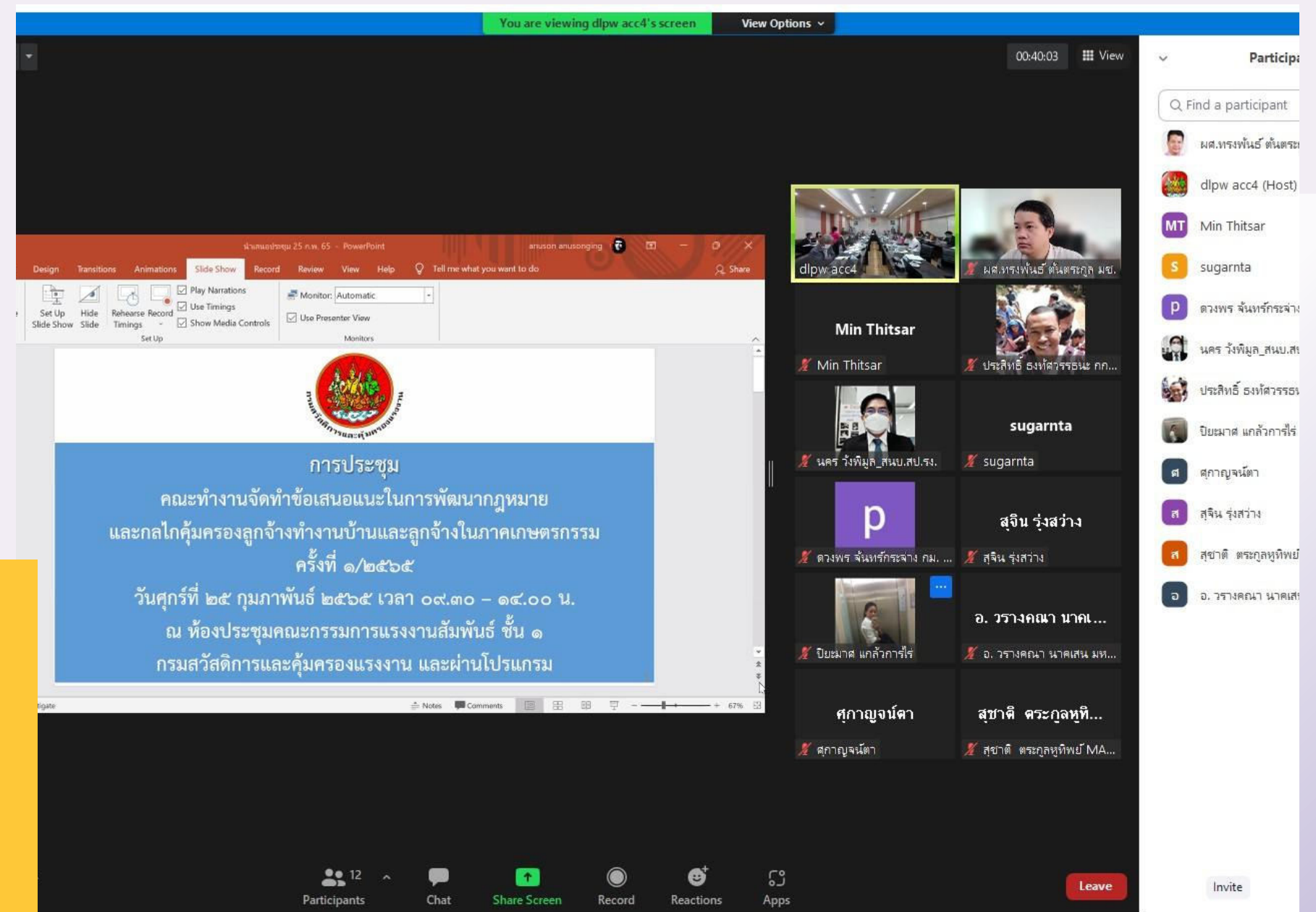
กิจกรรม : การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายเพื่อประสานความร่วมมือในการทำงาน

1 พ.ย. 64
เข้าพบปลัดกระทรวงแรงงาน

กิจกรรม : การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายเพื่อประสานความร่วมมือในการทำงาน

25 ก.พ. 65

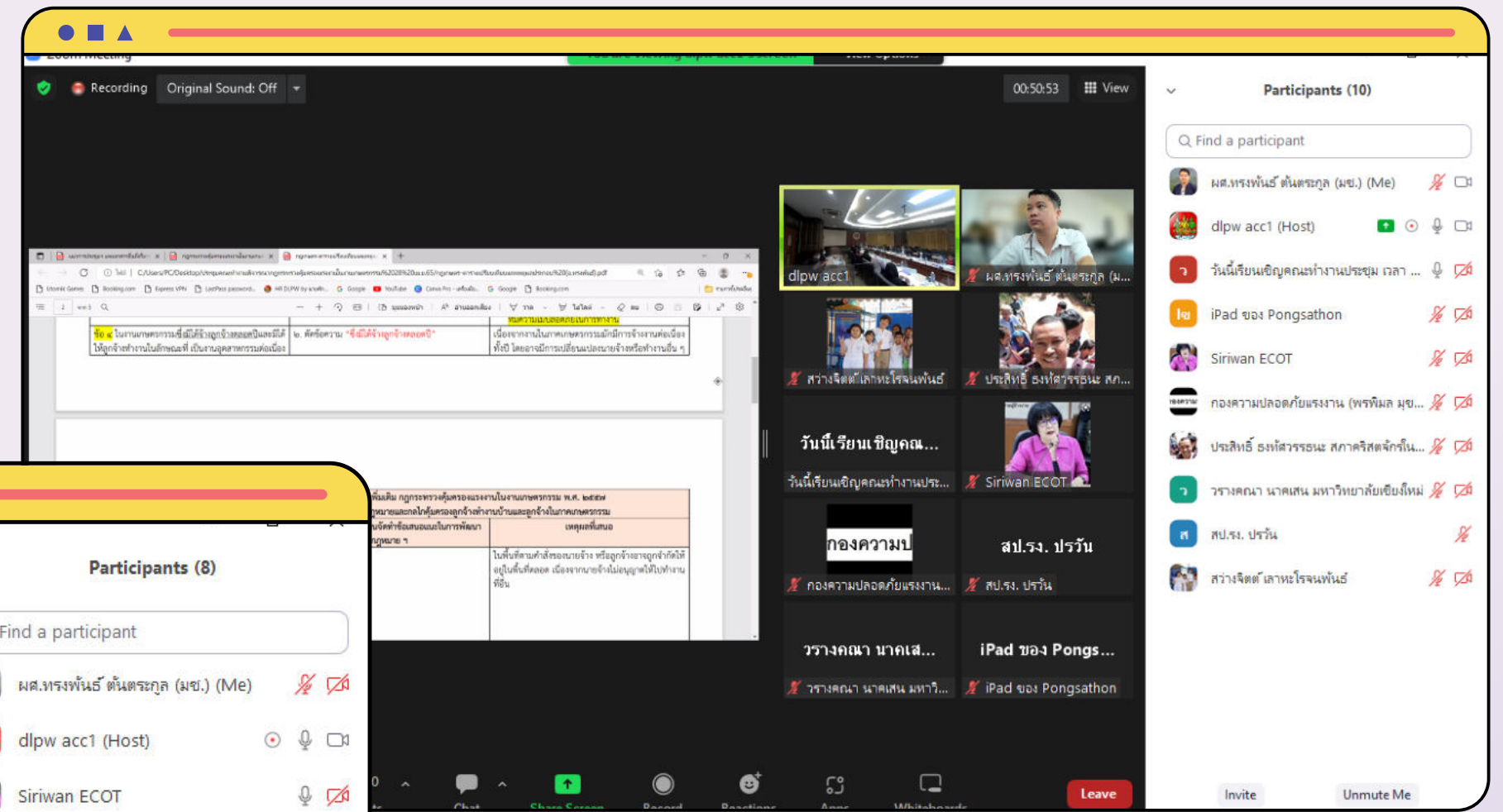
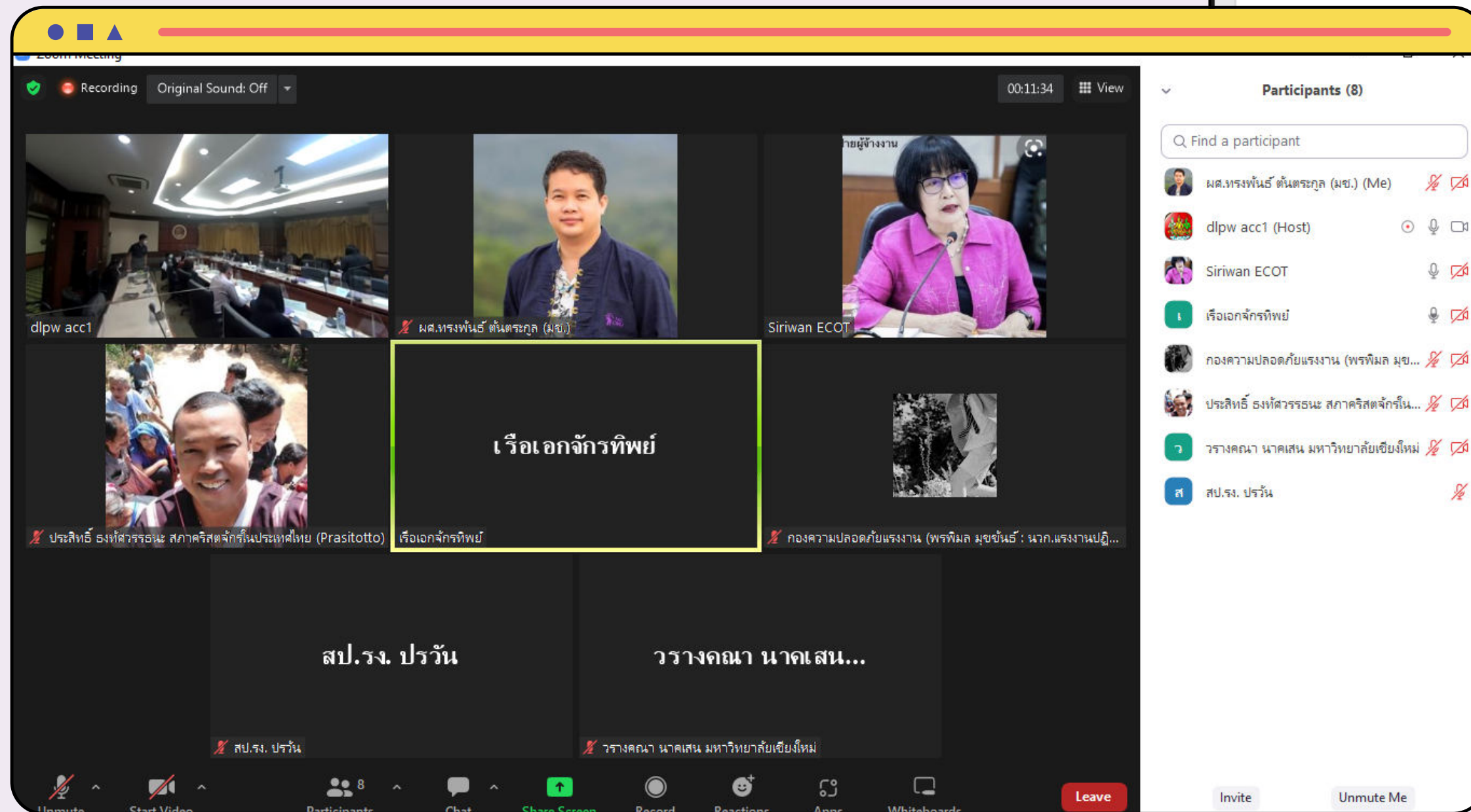
**ประชุมคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนา
กฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและ
ลูกจ้างในภาคเกษตร ครั้งที่ 1/2565**

กิจกรรม : การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายเพื่อประสานความร่วมมือในการทำงาน

28 เม.ย. 65

ประชุมคณะทำงานพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครอง
แรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 ตามคำสั่ง
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ 526/2564
ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2564

กิจกรรม : การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายเพื่อประสานความร่วมมือในการทำงาน

5 พ.ค. 65
เข้าพบรองเลขาธิการประกันสังคม

กิจกรรม : การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายเพื่อประสานความร่วมมือในการทำงาน

26 ส.ค. 65

ประชุมระดมความคิดเห็น :
ประชุมคณะทำงานศึกษา
และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุง
แก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครอง
แรงงานในภาคเกษตรกรรม
พ.ศ.2557

กิจกรรม : การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายเพื่อประสานความร่วมมือในการทำงาน

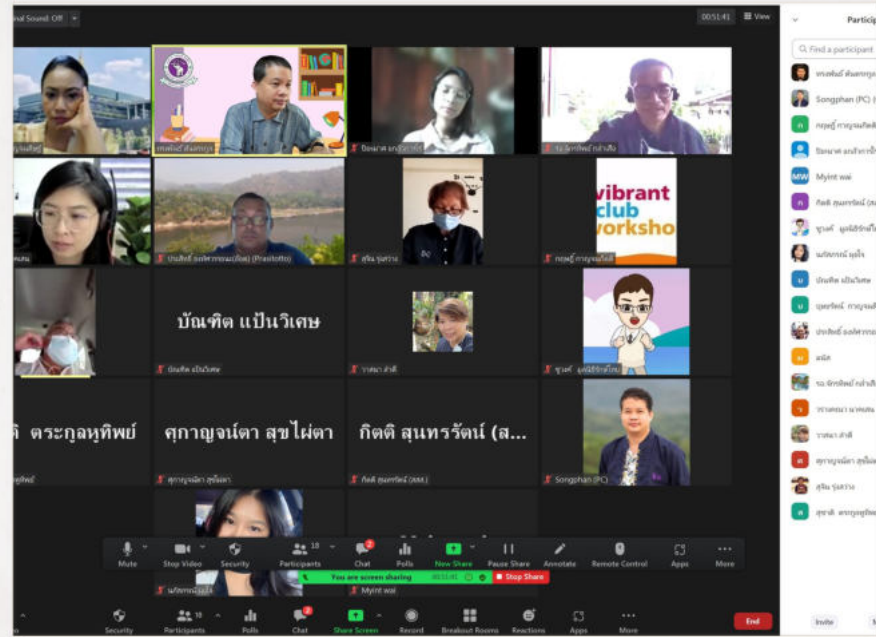

9 ก.ย. 65
นำเสนอข้อมูลวิชาการ
ต่อผู้กำหนดนโยบาย : กระทรวงแรงงาน

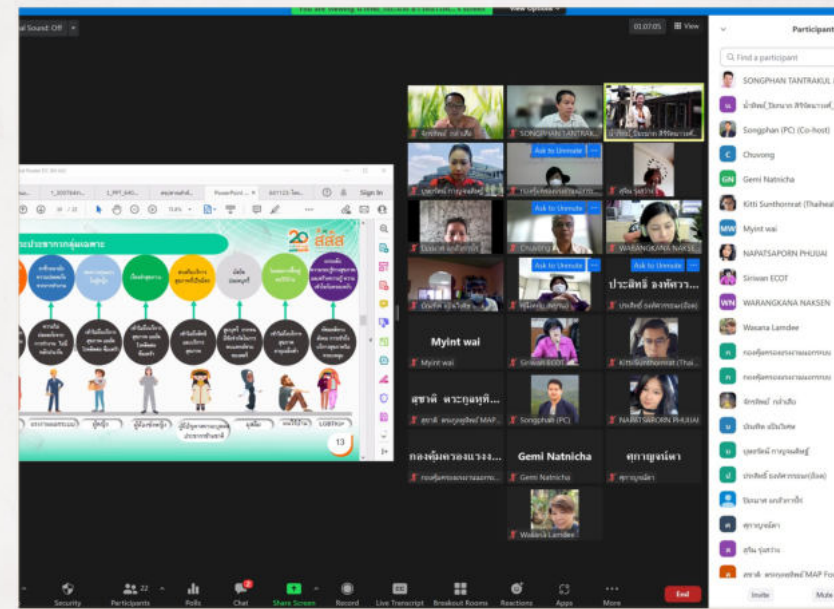

กิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา

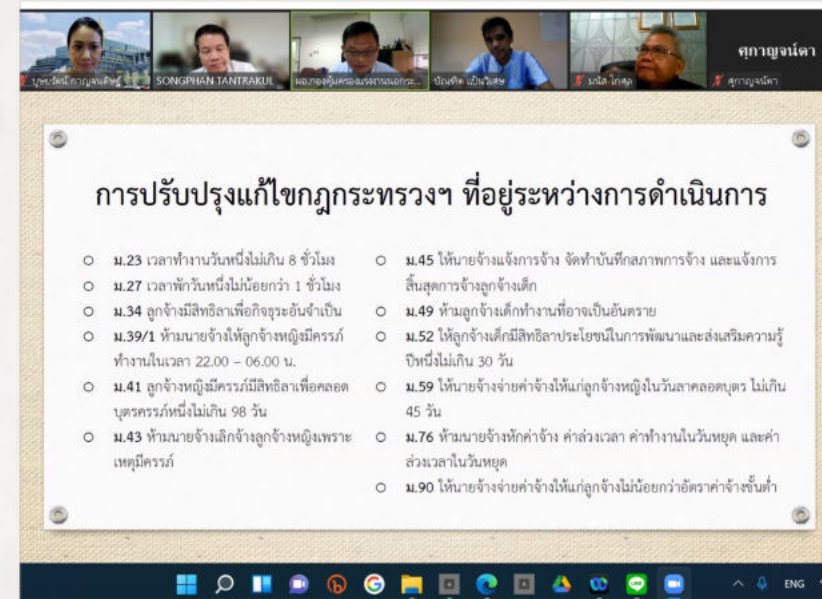
เวทีปรึกษาหารือเพื่อการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ และความเป็นไปได้ในการดำเนินการ 2 ครั้ง (ก.ย.64-พ.ย.64)

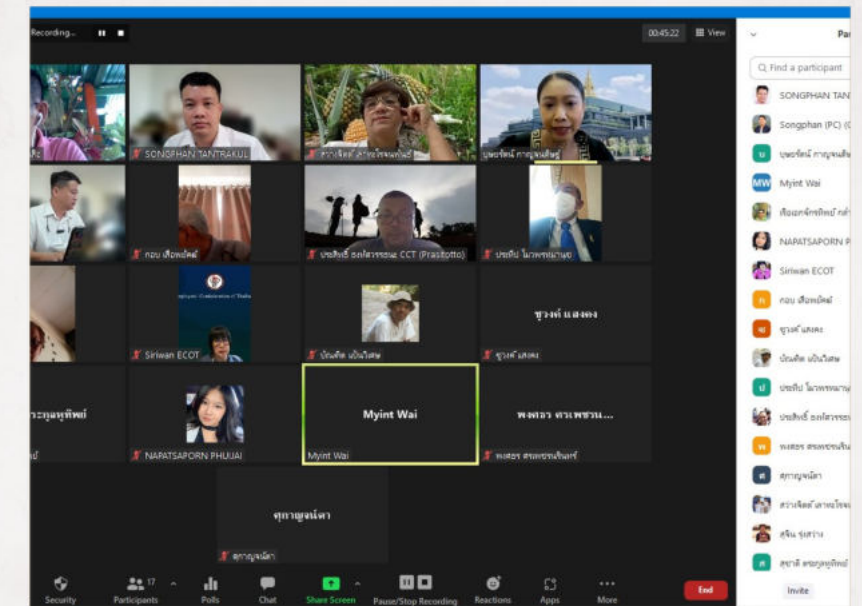
18 ต.ค. 64 ประชุมคณะทำงาน

27 เม.ย. 65 ประชุมคณะทำงาน เพื่อทบทวนสถานการณ์กฎกระทรวง ภาคเกษตร

23 พ.ย. 64 กองคุ้มครองแรงงาน นอกกระบบ นำเสนอข้อมูลสถานการณ์

24 ก.พ. 65 ประชุมคณะทำงาน เตรียมข้อมูลก่อนเข้าพบปลัด กระทรวงแรงงาน

การประชุมคณะทำงานโครงการ

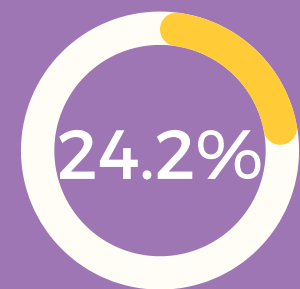

การเก็บจำหน่ายประมาณ

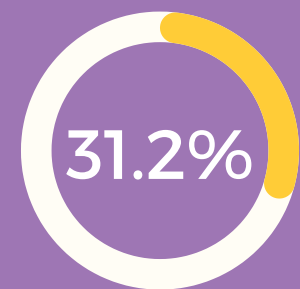
ก.ย. 64 - ส.ค. 65

งบประมาณ

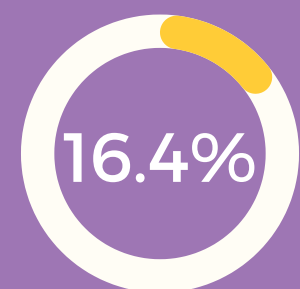
3,560,000 บาท

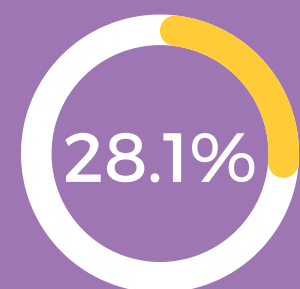
วัตถุประสงค์ที่ 1
สนับสนุนการรวบรวมและเชื่อมโยง
องค์ความรู้
862,500 บาท

วัตถุประสงค์ที่ 2
ประสานความร่วมมือ
1,111,500 บาท

วัตถุประสงค์ที่ 3
ยกระดับภาคีเครือข่าย
585,000 บาท

งบบริหารจัดการโครงการ
1,001,000 บาท

งบประมาณที่ได้รับงวดที่ 1

1,010,700.00 บาท

งบประมาณที่ใช้จ่ายไปแล้ว

867,184.98 บาท

ลำดับ	รายการ	กรอบงบประมาณ	งบที่ใช้จริง
1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1		862,500.00	529,681.25
1.1	แผนงานที่ 1 เวทีปรึกษาหารือเพื่อการทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ และความเป็นไปได้ในการดำเนินการ 2 ครั้ง (ก.ย.64-พ.ย.64)	57,000.00	56,000.00
1.2	แผนงานที่ 2 สนับสนุนนักวิชาการต่อการทำงานรวบรวมความรู้ทั้ง 6 เรื่อง (ธ.ค.64-พ.ค.65) (ขอขยายเวลาถึง ส.ค.66)	600,000.00	443,681.25
1.3	แผนงานที่ 3 เวทีนำเสนอความก้าวหน้างานรวบรวมความรู้ 2 ครั้ง (มี.ย.65-ก.ค.65) (ขอปรับเปลี่ยนเป็น ต.ค. 65 และ พ.ย. 65)	117,000.00	0
1.4	แผนงานที่ 4 เวทีสรุปความรู้ที่เกี่ยวข้องและแนวทางผลักดันขับเคลื่อนนโยบายแต่ละเรื่อง 1 ครั้ง (ส.ค.65) (ขอปรับเปลี่ยนเป็น ธ.ค.65)	88,500.00	30,000.00
2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2		1,111,500.00	61,105.33
2.1	แผนงานที่ 5 เวทีสัมมนาประจำปี เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการเข้าถึงหลักประกันฯ ต่อสาธารณะ และยื่นข้อเสนอต่อผู้กำหนดนโยบาย 4 ครั้ง (เวที 100 คน) (ม.ค.65-ส.ค.67)	600,000.00	0
2.2	แผนงานที่ 6 การเข้าพบผู้กำหนดนโยบายที่เพื่อร่วมผลักดันให้แรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาสถานะบุคคลเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพและหลักประกันทางสังคม 10 ครั้ง/3 ปี (ม.ค.65-ส.ค.67)	335,000.00	34,105.33
2.3	แผนงานที่ 7 การประชุมคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้าน และลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม 9 ครั้ง/3 ปี (ก.ย.64-ส.ค.67)	117,000.00	27,000.00
2.4	แผนงานที่ 8 การสนับสนุนให้เกิดงานสื่อสารเชิงนโยบายเพื่อการโน้มน้าวให้ผู้กำหนดนโยบายและสาธารณชนเข้าใจเรื่องการเข้าถึงหลักประกันฯ / ทำงานสื่อสารเชิงนโยบาย 2 ชิ้นงาน (ก.ย.65 - ธ.ค. 66)	59,500.00	0
3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3		585,000.00	36,398.40
3.1	แผนงานที่ 9 การประชุมของคณะทำงานในโครงการฯ เพื่อประเมินสถานการณ์การขับเคลื่อนเชิงนโยบายและติดตามสถานการณ์การทำงาน 10 ครั้ง/3 ปี (ม.ค.65-ส.ค.67)	585,000.00	36,398.40
4. ค่าบริหารจัดการ		1,001,000.00	240,000.00
4.1	ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่โครงการ 4 คน 20,000 บาทต่อเดือน รวม 720,000 บาท	720,000.00	240,000.00
4.2	ค่าผู้ตรวจสอบบัญชี ครั้งละ 17,000 บาท จำนวน 4 ครั้ง รวม 68,000 บาท	68,000.00	0
4.3	ค่าโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต การพิมพ์เอกสาร ถ่ายเอกสาร และวัสดุใช้สอย (เหมาจ่าย) เดือนละ 3,000 บาท x 36 เดือน	108,000.00	0
4.4	ค่า overhead : 3 % ของงบประมาณ ให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่โดยตรง 3 % ของงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับการอนุมัติ	105,000.00	0
รวม		3,560,000.00	867,184.98

มติ – ชื่อนำ

คณะกรรมการกำกับทิศทาง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
การพัฒนาสุขภาวะและคุณภาพชีวิตผู้มีปัญหาสถานะ
บุคคลและประชากรข้ามชาติ ครั้งที่ 3/2565

เมื่อวันศุกร์ที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2565

มติและข้อเสนอ ของคณะกรรมการฯ ต่อโครงการ

“ มติคณะกรรมการฯ
เห็นชอบ
และรับทราบความคืบหน้าเพื่อ
ปรับปรุงการทำงานต่อไป ”

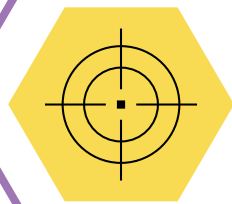
โครงการนี้เป็นงานลักษณะ policy advocacy โดยใช้งานทางวิชาการร่วมไปกับการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขกฎหมายลำดับรอง และการแก้ไขระดับ พ.ร.บ. อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าความรู้ทางวิชาการที่โครงการนำเสนอมานั้นมาจากแหล่งไหน มีการเก็บข้อมูลอย่างไรเพื่อให้ได้ความรู้ที่นั้น ๆ มา

เสนอแนะให้คงตัวชี้วัดการทำงานกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ก่อน เพราะถือว่าเป็นหน่วยงาน policy maker ที่สามารถสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายที่โครงการขับเคลื่อนอยู่ โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายผู้มีปัญหาสถานะบุคคล

จุดแข็งโครงการนี้ คือ เชื่อมภาคีได้หลากหลายในการทำงาน โดยเฉพาะภาครัฐ ทำอย่างไรจะให้ภาครัฐรับภารกิจของโครงการที่กำลังขับเคลื่อนเป็นภารกิจของกระทรวงแรงงานให้ได้

ขอให้ระบุจุดเน้นที่สำคัญของโครงการให้ชัด เนื่องจากโครงการเล่าภาพการทำงานที่เป็นกิจกรรมมากกว่าผลสำเร็จของโครงการ

เห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนให้เกิดการคุ้มครองแรงงานในภาคเกษตร

เอกสารเรื่องที่ 3

สุขภาพและการคุ้มครองทางสังคม คือ สวัสดิการพื้นฐานของแรงงานข้ามชาติ
โดย นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์ นักวิชาการสถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม
ในนามคณะกรรมการพัฒนาข้อเสนอนโยบายฯ
เรียบเรียงเมื่อ 12 มกราคม 2566

ตอนนี้ประเทศไทยมีแรงงานข้ามชาติ ซึ่งเป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม ที่เข้ามาทำงานระดับล่างในประเทศไทย รวมถึงผู้ติดตามแรงงานเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวหรือบุตร รวมกว่า 3.64 ล้านคน

ข้อมูลล่าสุดในเดือนพฤศจิกายน 2565 จากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว จำแนกเป็นกลุ่มที่จดทะเบียนถูกกฎหมาย ซึ่งจ้างงานผ่านระบบบันทึกความร่วมมือด้านการจ้างงานแรงงานระหว่างประเทศ (MOU-Memorandum of Understanding on employment cooperation) ,จ้างงานตามมติคณะรัฐมนตรีรายครึ่ง และจ้างทำงานแบบไป-กลับหรือตามฤดูกาล รวม 2,642,069 คน แยกเป็นพม่า 1,916,879 คน ลาว 225,414 คน กัมพูชา 498,512 คน เวียดนาม 1,264 คน

กับกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงานได้ และไม่มีเอกสารใดๆยืนยันสถานะบุคคลใดๆที่ข้ามแดนมาทำงานในประเทศไทย ทั้งนี้องค์การยูนิเซฟประเทศไทย (มกราคม 2563) คาดว่ามีอีกประมาณ 1 ล้านคน

แรงงานข้ามชาติระดับล่างได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทย ให้ทำงานใน 2 ตำแหน่งงาน คือ งานกรรมกร และงานรับใช้ในบ้าน ใน 25 ประเภทกิจการ คือ

- 1.ประมง 2.ต่อเนื่องประมงทะเล 3.เกษตรและปศุสัตว์ 4.กิจการก่อสร้าง 5.งานบ้าน 6.กิจการต่อเนื่องการเกษตร 7.ต่อเนื่องปศุสัตว์โรงฆ่าสัตว์ ข้ำแหละ 8.กิจการรีไซเคิล รับซื้อของเก่า คัดแยกขยะ 9.เหมืองแร่/เหมืองหิน 10.จำหน่ายผลิตภัณฑ์โลหะ 11.จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม 12.ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากดิน 13.ผลิตหรือจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง 14.แปรรูปหิน 15.ผลิตหรือจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป 16.ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์พลาสติก 17.ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระดาษ 18. ผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ 19.ขนถ่ายสินค้าทางบก น้ำ คลังสินค้า 20.ค้าส่ง ค้าปลีก แผงลอย 21.อยู่ซ่อมรถ ล้างอัดฉีด 22.สถานบริการน้ำมัน แก๊ส เชื้อเพลิง 23.สถานศึกษา มูลนิธิ สมาคม สถานพยาบาล 24.การให้บริการต่างๆ ยกเว้นกิจการรับเหมา 25.แปรรูปสัตว์น้ำ

ทั้งนี้พบว่าแรงงานข้ามชาติทำงานสูงสุด ใน 3 อันดับแรก คือ กิจการก่อสร้างมากที่สุด รวม 534,208 คน , กิจการเกษตรและปศุสัตว์ รวม 296,857 คน และกิจการต่อเนื่องการเกษตร รวม 283,800 คน

ชีวิตแรงงานตามฤดูกาล แรงงานภาคเกษตร และลูกจ้างทำงานบ้าน

แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญกับความไม่เป็นธรรมในการทำงาน ทั้งเรื่องค่าจ้าง ชั่วโมงในการทำงาน และสิทธิที่ควรได้รับ ทั้งสวัสดิการด้านสุขภาพและการคุ้มครองทางสังคม

เห็นได้ชัดในกลุ่มแรงงานที่ข้ามแดนมาทำงานตามฤดูกาล หรือไม่เกิน 3 เดือน หรือเข้ามาเย็นกลับ ซึ่งสามารถเดินทางเข้ามาทำงานได้ตลอดทั้งปี แต่จะทำงานได้เฉพาะในพื้นที่ตามความตกลงว่าด้วยการสัญจรข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศที่ติดต่อกับราชอาณาจักรไทย และพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐบาลกำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งเรียกว่า “แรงงานตามมาตรา 64 พ.ร.ก.การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว พ.ศ. 2560”

แรงงานตามมาตรา 64 จะกระจายทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมทุกประเภท ได้แก่ แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป เสิร์ฟ อาหาร ขายของหน้าร้าน ภาคเกษตร รวมถึงการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตามในอีกมุมหนึ่งก็สามารถมองได้ว่า การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมไม่ใช่เป็นการทำงานตามฤดูกาล แต่เป็นการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลายเป็นการบิดเบือนกฎหมายให้เกิดประโยชน์แก่นายจ้าง โดยการทำสัญญาจ้างระยะสั้นเป็นคราวๆ คราวละ 3 เดือน

ใน 1 ปี แรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้ต้องแบกรับค่าใช้จ่าย ดังนี้

- ค่าเอกสารบัตรผ่านแดน (ฝั่งพม่า) ไม่นับนอนอยู่ระหว่าง 1,200-4,000 บาท
- ค่าตรวจสุขภาพ 500 บาท/ ปี
- ค่าประกันสุขภาพ 500 บาท/ 90 วัน = 2,000 บาท/ปี
- ค่าดำเนินการขอใบอนุญาตทำงาน 325 บาท/ 90 วัน = 1,300 บาท/ ปี
- ค่าประทับตราวีซ่าฝั่งพม่า 40 บาท/ 30 วัน = 480 บาท/ ปี
- ค่าประทับตราวีซ่าฝั่งไทย/ค่าข้อตกลงชายแดน 20 บาท/ 30 วัน = 240 บาท/ ปี
- รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดทั้งฝั่งไทยและฝั่งพม่า = 5,720-8,520 บาท/ ปี

ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอยู่บนสมมติฐานว่าแรงงานดำเนินการขอเอกสารเองทั้งหมด หรือทำผ่านสถานประกอบการ โดยไม่มีการบวกค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม แต่ในความเป็นจริงแล้วสำหรับลูกจ้างตามมาตรา 64 ส่วนใหญ่แล้วต้องจ่าย

มากกว่านี้ เนื่องจากมาตรา 64 กำหนดให้แรงงานรายงานตัวที่ด้านตรวจคนเข้าเมืองทุกๆ 30 วัน และต่อใบอนุญาตทำงานทุก 90 วัน

แรงงานซึ่งเป็นลูกจ้างรายวันจะถูกบังคับให้เลือกระหว่างการเดินทางไปดำเนินเอกสารเองและไม่ได้ค่าจ้างรายวันในวันนั้น หรือให้สถานประกอบการเป็นผู้ดำเนินการให้ แล้วยอมผ่อนชำระค่าดำเนินการที่สูงกว่าอัตรา ตามกฎหมายกำหนดเป็นเท่าตัว

แรงงานข้ามชาติคนหนึ่งจากประเทศพม่าที่มาทำงานในพื้นที่ อ.แม่สอด จ.ตาก ตามมาตรา 64 บอกว่า “นายจ้างจะเป็นคนออกให้ก่อน แล้วทยอยหักค่านายจ้างของเขาเดือนละ 650-800 บาท จนกว่าจะหมด ซึ่งมันก็ไม่หมดซักที เพราะเมื่อครบ 3 เดือนก็ต้องทำบัตรใหม่อีกแล้ว ก็จะต้องให้นายจ้างจ่ายไปก่อน แล้วหักเอาจากค่าจ้างเป็นแบบนี้มาตลอด ค่าจ้างที่ได้รับทุกวันนี้ก็เหมือนกับว่าทำงานฟรี เพราะต้องจ่ายค่านายจ้างเป็นค่าทำบัตรทุกเดือน”

เมื่อมามองในกลุ่มแรงงานภาคเกษตรชายแดน พบว่ามีรูปแบบการทำงานที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานไม่ถึงสิทธิดังต่อไปนี้

1) หมุนเวียนเปลี่ยนงานไปในระยะสั้นๆ ตามแต่ละสัปดาห์ อาจไม่ได้ทำงานที่เดียว ขึ้นอยู่กับแต่ละไร่นาสวนแห่งใดจะมีงานให้ทำ แรงงานภาคเกษตรจึงมีนายจ้างหลายคน ไม่ตรงกับในเอกสารที่แจ้ง ซึ่งจะมีชื่อนายจ้างเพียงรายเดียว ทั้งนี้นายจ้างมักไม่ยอมต่อใบอนุญาตทำงานให้ และไม่แสดงตนในฐานะนายจ้างเพื่อหลีกเลี่ยงการรับผิดชอบลูกจ้าง

2) เป็นแรงงานที่อยู่ประจำสวนเกษตรเอกชนขนาดเล็กถึงกลาง เป็นลักษณะของการจ้างเป็นครอบครัว ดูแลงานเกษตรในไร่ไปตลอดทั้งปี หมุนเวียนไปทั้งการปลูกพืช การบำรุงดิน การจัดการวัชพืช ซึ่งในความเป็นจริงแล้วจะเห็นว่ามีกิจการจ้างงานกันทั้งปี ไม่ใช่เป็นการจ้างงานตามฤดูกาลแต่อย่างใด

3) แรงงานที่เข้ามารับจ้างตามฤดูกาลจริง ๆ โดยจะมีการทำงานเป็นช่วง ๆ ไป ได้แก่ การปลูกนา เกี่ยวข้าว ปลูกข้าวโพด เก็บเกี่ยวข้าวโพด การปลูกมันสำปะหลัง แต่ลักษณะแบบนี้มีไม่มากนัก เพราะโดยส่วนใหญ่หากสวนเกษตรไหนต้องการแรงงานในลักษณะฤดูกาลเช่นนี้ก็จะจ้างแรงงานเป็นลูกจ้างรายวันไป

แรงงานในภาคเกษตรส่วนใหญ่แล้วจะเป็นแรงงานที่อยู่ในสถานะที่ไม่ถูกกฎหมาย จะถือ “บัตรกำนัน บัตรผู้ใหญ่บ้าน บัตรตำรวจ เพื่อให้สามารถอยู่ในพื้นที่ได้โดยไม่ถูกจับ เวลาที่มีความจำเป็นต้องเดินทาง ก็จะสามารถเดินทางได้ โดยไม่ต้องกังวลว่าจะถูกตรวจจับ และถูกส่งกลับ” ยกเว้นพวกสวนเกษตรขนาดใหญ่ ที่มีการจ้างแรงงานข้ามชาติอย่างถูกกฎหมาย ซึ่งก็จะทำบัตรตามมาตรา 64 ที่กำหนดไว้

ส่วนเรื่องของการได้สิทธิตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานนั้น แรงงานในภาคเกษตรไม่ได้รับสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดเพราะมีกฎกระทรวงที่ออกตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 กำหนดไว้ ไม่ว่าจะป็นค่าจ้างขั้นต่ำวันหยุด วันลา ทั้งที่แรงงานเหล่านี้ก็ทำงานตลอดทั้งปี แต่ก็ไม่สามาถเข้าถึงสิทธิดังกล่าวนี้ได้

เมื่อแรงงานในภาคเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในสถานะที่ผิดกฎหมาย จึงไม่ได้ทำบัตรประกันสุขภาพ ดังนั้นเมื่อเจ็บป่วยขึ้นมาก็ต้องดูแลตัวเอง ทั้งการซื้อยามากินเอง ไปคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน หรือบางรายก็ใช้บริการหมอเถื่อนโดยการโทรเรียกมาให้ฉีดยา ซึ่งเป็นทั้งกรณีเจ็บป่วยปกติ และการเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจากการทำงาน

แรงงานในภาคเกษตรรายหนึ่งได้เล่าให้ฟังในการณ์นี้ว่า “ปัจจุบันทำงานอย่างหลบๆ ซ่อนๆ ถือบัตรตำรวจ ต้องจ่ายเงินเดือนละ 300 บาท ยามเจ็บป่วยจะมี 2 ตัวเล็ก คือ ไปหาหมอที่แม่ตาวคลินิก เสียค่าบริการ 150-300 บาทต่อครั้ง เนื่องจากไร่นาและที่พักอยู่ใกล้กับแม่ตาวคลินิกมากกว่าโรงพยาบาลแม่สอด หรือจะโทรหาแพทย์เคลื่อนที่ให้มาฉีดยาถึงที่พักแล้วกลับไปทำงานต่อได้ทันที”

จากกรณีนี้จะเห็นได้ชัดเจนว่าแรงงานในภาคเกษตรที่ไม่มีเอกสารการทำงานอย่างถูกต้อง ไม่สามารถซื้อบัตรประกันสุขภาพได้ เมื่อเจ็บป่วยก็ต้องดูแลตนเอง

อีกกลุ่มหนึ่ง คือ ลูกจ้างทำงานบ้าน ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีลักษณะการจ้างงานหลายรูปแบบ ดังนี้

1) การรับจ้างทำงานบ้านแบบรายวัน ไม่พักอยู่กับนายจ้าง เป็นแบบเข้ามาทำงาน เสร็จงานก็กลับที่พักของตัวเอง ค่าจ้างแล้วแต่ตกลงกัน ส่วนใหญ่จะได้ค่าจ้างประมาณ 200 บาท ไม่มีสวัสดิการใด ๆ และก็ได้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกจ้างนายจ้างกัน

2) การรับจ้างแบบประจำ ไม่พักอยู่กับนายจ้าง ลักษณะนี้จะมีการจ้างงานที่ชัดเจน มาทำงานเป็นประจำ ได้ค่าจ้างเป็นรายวัน จ่ายค่าจ้างเดือนละ 1 ครั้ง วันไหนที่ไม่ได้มาทำงานก็ไม่ได้รับค่าจ้าง แต่มีนายจ้าง เป็นการจ้างงานตามมาตรา 64

แรงงานข้ามชาติรายหนึ่งบอกว่า “ต้องทำความสะอาด ทำอาหาร ซักผ้า กวาดบ้าน ภูบ้าน ดูแลลูกของนายจ้าง ดูแลคนสูงอายุ รวมถึงสัตว์เลี้ยงของนายจ้าง ต้องคอยอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในครอบครัวของนายจ้างแทบทุกอย่าง ไม่ให้ขาดตกบกพร่อง เวลาทำงานในแต่ละวันไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมง ทำงานเกือบทุกวันเรียกว่าแทบจะไม่มีวันหยุดเลย ลูกจ้างทำงานบ้านต้องตื่นก่อนนายจ้าง และนอนที่หลังนายจ้างเสมอ ในขณะที่ค่าจ้างที่ได้รับนั้นได้แค่ 200 บาท”

ปัญหาด้านสุขภาพของลูกจ้างทำงานบ้านนอกจากการเจ็บป่วยปกติ เป็นปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ทั้งอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น สลื่นหกล้ม ถูกสุนัขหรือแมวของนายจ้างกัด หรือช่วนเป็นแผล เป็นผื่นคันเพราะแพ้น้ำยาทำความสะอาดบางยี่ห้อ ตกต้นไม้ที่ขึ้นไปตัดตามที่นายจ้างสั่ง นอกจากนี้ยังพบอาการเครียดจากการทำงาน การถูกนายจ้างดูว่า และพักผ่อนไม่เพียงพอ

ลูกจ้างทำงานบ้านยังไม่สามารถเข้าถึงระบบประกันสังคมตามมาตรา 33 ได้ และไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติกองทุนเงินทดแทน เพราะกฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ เมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานก็ต้องรับผิดชอบดูแลตัวเอง

ทั้งยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานในบางเรื่อง เช่น ไม่ได้รับค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวันโดยที่ไม่ได้ค่าจ้างในการทำงานล่วงเวลา เป็นต้น

ขับเคลื่อนข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและปฏิบัติการให้เกิดการคุ้มครองกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง

สถานการณ์ปัญหาการเข้าไม่ถึงสิทธิและสวัสดิการที่เกิดขึ้นในกลุ่มลูกจ้างทำงานภาคเกษตร และลูกจ้างทำงานบ้าน จึงทำให้คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และภาคีเครือข่ายรวม 15 องค์กร นำโดย ผศ.ทรงพันธ์ ต้นตระกูล รองคณบดีฝ่ายบริหาร

ร่วมด้วย สภาองค์กรลูกจ้างพัฒนาแรงงานแห่งประเทศไทย, สมาพันธ์ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบแห่งประเทศไทย, สภาองค์กรนายจ้างแห่งประเทศไทย, เครือข่ายประกันสังคมคนทำงาน, มูลนิธิเพื่อนหญิง, มูลนิธิร่วมมิตรไทย-พม่า, สภาคริสตจักรในประเทศไทย, มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์, มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา, มูลนิธิพิพิธภัณฑสถานแรงงานไทย, มูลนิธิเพื่อสิทธิแรงงาน, สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM), สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

จัดทำ “ชุดข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและปฏิบัติการให้เกิดการคุ้มครองกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง” เพื่อให้แรงงานข้ามชาติเข้าถึงสิทธิและได้รับการคุ้มครองในฐานะแรงงานคนหนึ่งในทุกมิติของชีวิตและการทำงาน

โดยหนึ่งในงานที่สำนัก 9 สนับสนุนให้ดำเนินการ คือ เรื่องสุขภาพ ปัจจัยพื้นฐานที่จะนำไปสู่สุขภาพที่ดีของแรงงานข้ามชาติทุกคน

บัตรประกันสุขภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติ

“ค่าแรงที่พ่อกู เราทำไป ได้เงินมา ใช้ไม่นานก็หมด ประเทศไทยค่าแรงเยอะกว่า เราเป็นลูกคนโต ต้องเลี้ยงดูครอบครัว เราเลยมาที่นี่เพราะค่าแรงสูงกว่า”

คือ เหตุผลที่ทำให้เมื่อ 20 ปีก่อน ‘แสงดาว’ เลิกเป็นครูอาสาชนบทที่บ้านเกิดมาเป็นพนักงานโรงงานที่ประเทศไทย

แต่บางครั้งก็ถูกเอาเปรียบและไม่กล้าไปโรงพยาบาลเพราะเธอคือแรงงานข้ามชาติที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้

“ตอนที่เราทำงานในโรงงาน เขาบอกว่าวันอาทิตย์ต้องทำงาน เราก็นึกว่าต้องทำ บางครั้งเราไม่สบายก็ต้องทำ”

“เหตุผลหนึ่งที่แรงงานข้ามชาติเข้าไม่ถึงระบบประกันสุขภาพเป็นเพราะไม่มีบัตรประกันสุขภาพ เข้าเมืองมาผิดกฎหมายและไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การขอมีบัตร และสิทธิประโยชน์ของการมีบัตรประกันสุขภาพ ซึ่งในทางปฏิบัติแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีบัตรประกันใดๆ ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล ทำให้หน่วยบริการอาจต้องรับภาระค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวเอง ”

ข้อมูลนี้ยังไปในทิศทางเดียวกันกับรายละเอียดในพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ที่ระบุว่า แรงงานข้ามชาติจะใช้บริการได้เฉพาะในหน่วยบริการสุขภาพที่แรงงานข้ามชาติขึ้นทะเบียนไว้เท่านั้น แม้จะเป็นกรณีอุบัติเหตุหรือฉุกเฉินก็ตาม มิเช่นนั้นจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลเอง

อีกทั้งพระราชบัญญัตินี้ยังระบุเพิ่มเติมอีกว่า แรงงานข้ามชาติยังถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการใช้บริการสุขภาพทุกครั้ง ครั้งละ 30 บาท ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่แตกต่างจากสิทธิของคนไทย รวมถึงแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารใดๆและมักข้ามแดนมาทำงานพื้นที่ชายแดนไทย-ประเทศเพื่อนบ้านตามด่านประเพณี ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการดูแลสุขภาพได้ในระหว่างที่มีการจ้างงาน หากเกิดอุบัติเหตุก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

ทั้งนี้แรงงานข้ามชาติก็ไม่สามารถซื้อประกันสุขภาพให้กับบุตรได้ บุชยรัตน์อธิบายว่า ศูนย์ตรวจสุขภาพและขายบัตรประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวตามโรงพยาบาลต่างๆ มักมีข้ออ้างว่า เด็กที่เกิดจากพ่อแม่ที่เป็นแรงงานข้ามชาติจะซื้อบัตรประกันสุขภาพได้เมื่อแม่มีบัตรประกันสุขภาพก่อนเท่านั้น

“แม่ต้องมีบัตรสุขภาพก่อน ถึงพ่อจะมีประกันสุขภาพหรือประกันสังคม แต่ถ้าแม่ไม่ทำก็ไม่ได้ เลยทำให้เด็กเหล่านั้นตกหล่นจากการเข้าถึงบริการสุขภาพ ถึงแม้ว่าคู่มือการดำเนินงานประกันสุขภาพคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าวปี 2563 จะระบุชัดเจนว่า ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจและประกันสุขภาพให้แก่ผู้ติดตามที่โรงพยาบาลเดียวกับพ่อแม่ได้”

6 กฎหมาย: ช่องว่างนโยบายที่ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้าไม่ถึงการคุ้มครอง

ผลจากการวิเคราะห์ช่องว่างระดับนโยบายที่ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้าไม่ถึงการคุ้มครองตามกฎหมายฉบับต่างๆ พบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายฉบับต่างๆต่อการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติโดยไม่ได้เลือกปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายเหล่านั้นได้ไปยกเว้นการบังคับใช้ตามมาตราต่างๆที่เกี่ยวข้อง และส่งผลให้แรงงานข้ามชาติเข้าไม่ถึงการคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

มีรายละเอียดรวม 6 ฉบับ ดังนี้

1) พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

การยกเว้นในกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน

- คนทำงานบ้านได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎกระทรวงแรงงาน ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) ออกตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดเรื่องสิทธิที่เกี่ยวกับการทำงานของคนทำงานในบ้าน
- แต่มีข้อยกเว้นสำคัญ เช่น สิทธิในการได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ชั่วโมงการทำงานที่แน่นอน สิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยเมื่อถูกเลิกจ้าง ลูกจ้างหญิงมีครรภ์ไม่มีสิทธิลาคลอด ไม่มีการคุ้มครองลูกจ้างหญิงที่จะไม่ถูกเลิกจ้างด้วยเหตุมีครรภ์ เป็นต้น
- ปัจจุบันมีแรงงานข้ามชาติถูกกฎหมายจ้างงานในอาชีพนี้ 125,773 คน (ตัวเลข ณ เดือนพฤศจิกายน 2565 โดยสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว)

การยกเว้นในกลุ่มลูกจ้างทำงานภาคเกษตรตามฤดูกาลหรือไม่ต่อเนื่องทั้งปี

- กระทรวงแรงงานได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 กำหนดสิทธิที่แรงงานจะได้รับการคุ้มครอง
- แต่มีข้อยกเว้นสำคัญ เช่น สิทธิในการได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ชั่วโมงการทำงานที่แน่นอน ค่าทำงานล่วงเวลา วันหยุดประจำสัปดาห์ การกำหนดเวลาพักในระหว่างชั่วโมงทำงาน วันหยุดตามประเพณี ไม่มีการ

กำหนดเวลาทำงานของแรงงานหญิง แรงงานสามารถทำงานในช่วงกลางคืนได้ก่อนเวลาเที่ยงคืน และหากมีการเลิกจ้าง นายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยแต่อย่างใด

- ในความเป็นจริงแรงงานภาคเกษตรมักทำงานตลอดทั้งปีมากกว่าแค่เป็นช่วงฤดูกาลเท่านั้น
- ปัจจุบันมีแรงงานข้ามชาติถูกกฎหมายจ้างงาน 296,857 คน (ตัวเลข ณ เดือนพฤศจิกายน

2565 โดยสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว)

การยกเว้นในกลุ่มลูกจ้างภาคบริการ SEX WORKER

- แรงงานกลุ่มนี้ไม่มีนิติสัมพันธ์เป็นลูกจ้าง-นายจ้าง ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 แต่เป็นลักษณะการจ้างงานแบบสัญญาทำของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้เมื่อเกิดอุบัติเหตุในการทำงานจึงไม่ได้รับความคุ้มครองแต่อย่างใด เพราะไม่สามารถเข้าถึงทั้ง พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ.2533 และ พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ.2537 ได้เช่นเดียวกัน

2) พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533

แรงงานข้ามชาติทุกกลุ่มอาชีพ

- มีกฎกระทรวงการจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพแก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. 2560 กำหนดเงื่อนไขสิทธิการได้รับเงินบำเหน็จชราภาพว่า ต้องเป็นผู้ประกันตนที่มีสัญชาติของประเทศที่ได้ทำความตกลงด้านการประกันสังคมกรณีชราภาพกับประเทศไทย ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติเสียสิทธิประโยชน์ทดแทนบำเหน็จชราภาพที่ได้มีการสะสมเงินไว้ ต้องรอรัฐบาลไทยตกลงกับประเทศนั้นๆก่อนให้เสร็จสิ้น ซึ่งปัจจุบันทั้ง 3 ประเทศยังไม่มีการทำความตกลงกับรัฐบาลไทยแต่อย่างใด

- การได้รับบำเหน็จชราภาพของผู้ประกันตนข้ามชาติเกิดขึ้นตามกฎหมายประกันสังคมในประเทศไทยที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย ไม่จำเป็นต้องทำความตกลงระหว่างประเทศแต่อย่างใด

- ปัจจุบันมีแรงงานข้ามชาติที่เป็นผู้ประกันตนจำนวน 1.2 ล้านคน จากผู้ประกันตนมาตรา 33 รวมทั้งหมด 11.5 ล้านคน (ตัวเลขสำนักงานประกันสังคม มกราคม 2565)

การยกเว้นในกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน และกลุ่มลูกจ้างทำงานภาคเกษตรตามฤดูกาลหรือไม่ต่อเนื่องทั้งปี

- ในมาตรา 4 ตาม พ.ร.บ.ประกันสังคมฯ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2558 มีการกำหนดให้ยกเว้นบังคับใช้ตามกิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

- มีพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม พ.ศ. 2560 ได้แก่ ลูกจ้างของกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีได้ใช้ลูกจ้างตลอดปี และไม่มีลักษณะงานที่เป็นกิจการนอกเหนือกิจการดังกล่าวรวมอยู่ด้วย , ลูกจ้างของนายจ้างที่จ้างไว้เพื่อทำงานอันมีลักษณะเป็นครั้งคราว เป็นการจร หรือเป็นไปตามฤดูกาล , ลูกจ้างของนายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งงานที่ลูกจ้างทำนั้นมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย , ลูกจ้างของนายจ้างซึ่งประกอบการค้าแร่หรือการค้าแผงลอย

- ลูกจ้างกลุ่มนี้ต้องเข้าระบบประกันสังคมมาตรา 40 ซึ่งเป็นการสมทบเงินฝ่ายเดียวแบบสมัครใจที่ให้สิทธิประโยชน์น้อยกว่าแทน หลายคนจึงเลือกที่จะไม่เป็นผู้ประกันตน ส่งผลให้ไม่ได้รับความคุ้มครองทางสังคมในหลายกรณี

อย่างไรก็ตามเมื่อ 3 มกราคม 2566 ราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การดำเนินการขึ้นทะเบียนลูกจ้างแรงงานต่างด้าว ทำให้กลุ่มลูกจ้างแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในพื้นที่ชายแดนที่มีลักษณะเป็นการทำงาน ตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561) ได้รับการคุ้มครองตามระบบประกันสังคมมาตรา 33 และกองทุนเงินทดแทนเรียบร้อยแล้ว

“ข้อ 4 ให้ลูกจ้างแรงงานต่างด้าวที่ได้เข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีสัญชาติและได้รับอนุญาตให้เข้าทำงานในพื้นที่ ดังต่อไปนี้ ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และขึ้นทะเบียนเป็นลูกจ้าง ของนายจ้างตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) สัญชาติกัมพูชา ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในพื้นที่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี

(2) สัญชาติเมียนมา ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในพื้นที่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอพบพระ และอำเภอเมืองระนอง การขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เอกสารคือ บัตรผ่านแดน (Border pass) หรือเอกสารราชการ ที่ประเทศต้นทางออกให้ และใบอนุญาตทำงาน (Work Permit)”

3) พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ. 2537

การยกเว้นในกลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน

- มีประกาศกระทรวงแรงงานเรื่อง ประเภท ขนาดของกิจการ ท้องที่ที่ให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบอัตราเงินสมทบ อัตราเงินฝาก วิธีการประเมินและการเรียกเก็บเงินสมทบ ลงวันที่ 19 มีนาคม 2562
- ประกาศข้อ 5 ยกเว้นไม่บังคับใช้กับ (1) นายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งงานที่ลูกจ้างทำนั้นมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย (2) นายจ้างที่ประกอบการค้าแร่ การค้าแผงลอย
- เมื่อบาดเจ็บจากการทำงาน ลูกจ้างกลุ่มที่ทำงานบ้านจึงไม่สามารถได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

4) พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518

- พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ได้ระบุว่า กรรมการและอนุกรรมการสหภาพแรงงานต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น

- แรงแรงงานข้ามชาติจึงสมัครเป็นสมาชิกสหภาพได้แต่ไม่สามารถเป็นกรรมการอนุกรรมการหรือก่อตั้งสหภาพแรงงานของแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะได้ แม้ว่าสถานประกอบการแห่งนั้นจะมีแรงงานข้ามชาติทำงานมากกว่า 90 % ก็ตาม

5) พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545

- แรงแรงงานข้ามชาติจะใช้บริการได้เฉพาะในหน่วยบริการสุขภาพที่แรงงานข้ามชาติขึ้นทะเบียนไว้เท่านั้น แม้จะเป็นกรณีอุบัติเหตุหรือฉุกเฉินก็ตาม มิเช่นนั้นจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการรักษาพยาบาลเอง

- แรงแรงงานข้ามชาติยังคงถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการสุขภาพทุกครั้ง ครั้งละ 30 บาท ไม่ว่าจะป็นกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่แตกต่างจากสิทธิของคนไทย

- แรงแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารใดๆเลยและมักข้ามแดนมาทำงานพื้นที่ชายแดนไทย-ประเทศเพื่อนบ้านตามด่านประเพณี โดยเฉพาะในช่วงที่ต้องการใช้แรงงานอย่างเข้มข้นในการผลิตทางการเกษตรกรรมไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการดูแลสุขภาพได้ในระหว่างที่มีการจ้างงาน หากเกิดอุบัติเหตุก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง

- ปัจจุบันบริการสาธารณสุขสำหรับแรงงานข้ามชาติในไทย มาจากงบประมาณ 2 แหล่ง คือ 1) งบประมาณกองทุนประกันสุขภาพคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าวภายใต้ระบบประกันสุขภาพสำหรับคนต่างด้าว ซึ่งบริหารจัดการโดย 2 หน่วยงานหลัก คือ กองเศรษฐกิจสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ที่ดำเนินนโยบายระบบหลักประกันสุขภาพสำหรับประชากรต่างด้าวภายใต้ระบบประกันสุขภาพ 2) งบประมาณภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข เช่น งบประมาณแผนปฏิบัติการระดับชาติการสาธารณสุขเขตสุขภาพพิเศษ ด้านสาธารณสุขชายแดน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565) งบประมาณโครงการแก้ไขปัญหาสุขภาพแรงงานข้ามชาติ และการคุ้มครองแบบบูรณาการ (พ.ศ. 2562) และงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาาระบบบริการสุขภาพชาวต่างชาติ (พ.ศ. 2562) เป็นต้น

- อย่างไรก็ตาม แรงแรงงานข้ามชาติส่วนหนึ่งเข้าไม่ถึงระบบประกันสุขภาพ เนื่องจากยังไม่มีบัตรประกันสุขภาพและต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง อาจมีสาเหตุมาจาก การเข้าเมืองผิดกฎหมายและไม่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงาน การขาดความรู้ความเข้าใจในด้านหลักเกณฑ์การขอมีบัตร และสิทธิประโยชน์ของการมีบัตรประกันสุขภาพ ซึ่งในทางปฏิบัติแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีบัตรประกันใดและไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล ทำให้หน่วยบริการอาจต้องรับภาระค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวเอง ดังนั้นการพัฒนาาระบบสุขภาพที่ครอบคลุมแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่มจึงยังคงเป็นประเด็นที่ท้าทายระบบสุขภาพของไทย

6) พ.ร.บ.กำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561)

- มาตรา 64 อนุญาตให้มีการจ้างงานชายแดนในลักษณะชั่วคราว เพื่อแก้ปัญหาให้แก่ผู้ประกอบการ แรงงานสามารถเดินทางข้ามมาทำงานแบบไปเช้า-เย็นกลับ หรือเข้ามาทำงานชั่วคราวตามฤดูกาลได้ แต่จะต้อง เป็นแรงงานข้ามชาติที่อยู่ในจังหวัดของประเทศต้นทางตรงตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ทำให้แรงงานที่ไม่ ได้มาจากจังหวัดของประเทศต้นทางตามที่รัฐบาลไทยกำหนดไว้ จึงต้องหลบหนีมาทำงานในประเทศไทยแบบ หลบๆ ซ่อนๆ เพราะไม่สามารถขึ้นทะเบียนได้
- แรงงานตามมาตรา 64 ต้องถือหนังสือผ่านแดน (border pass) เดินทางไปตีตราเข้า-ออกไทย- ประเทศเพื่อนบ้านทุกเดือน เนื่องจากแม้ว่าจะได้รับใบอนุญาตให้ทำงานในจังหวัดชายแดนที่กฎหมาย กำหนดได้เป็นระยะเวลา 3 เดือน แต่กลับได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยในราชอาณาจักรชั่วคราวเพียง 30 วัน เท่านั้นตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง แรงงานจึงต้องเดินทางออกนอกประเทศทุกเดือน เพื่อไม่ให้อยู่เกิน กำหนด อันจะทำให้การอยู่อาศัยในประเทศไทยของพวกเขาผิดกฎหมาย
- จากความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมาย คนเข้าเมือง จึงได้สร้างภาระและค่าใช้จ่ายให้แก่แรงงานที่เดินทางเข้ามาทำงานโดยไม่จำเป็น

7 กฎหมาย: ช่องว่างระดับปฏิบัติการ ขาดกลไกการเข้าถึง

นอกจากช่องว่างระดับนโยบายที่ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้าไม่ถึงการคุ้มครองตามกฎหมายฉบับต่างๆ แล้ว ยัง พบว่าในระดับปฏิบัติการ แม้มีกฎหมายแล้วแต่ก็ยังขาดกลไกการเข้าถึงและขาดช่องทางสื่อสารข้อมูลกับ กลุ่มเป้าหมาย หากจำแนกตามกฎหมายแต่ละฉบับ มี 7 ฉบับ ดังนี้

1) พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541

- แรงงานข้ามชาติยังขาดการใช้ประโยชน์จากกลไกคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบการ เพื่อ เข้าถึงการคุ้มครองในด้านต่างๆ

กลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน

- ไม่มีการจดทะเบียนนายจ้าง ที่มีคนทำงานบ้านเว้นแต่จะเป็นการจ้างแรงงานข้ามชาติตามการจ้าง งานนั้นจริงๆ ทำให้ยากที่จะรู้ที่บ้านไหนบ้างที่มีคนทำงานในบ้าน

- กลไกการตรวจสอบแรงงาน กำกับดูแลของรัฐก็ยากจะเข้าไปถึงสถานที่ส่วนบุคคล

กลุ่มลูกจ้างทำงานภาคเกษตร

- เป็นพื้นที่เอกชน เมื่อการละเมิดสิทธิแรงงานทำให้ยากต่อการเข้าถึงการคุ้มครอง

2) พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533

- สำนักงานประกันสังคมขาดกลไกในการทำให้นายจ้างที่มีการจ้างงานแรงงานข้ามชาติตามหลักฐานที่สำนักงานจัดหางานส่งให้ ต้องมาขึ้นทะเบียนประกันสังคมโดยทันที ทั้งนี้พบว่านายจ้างจำนวนมากไม่แจ้งชื่อผู้ประกันตนข้ามชาติขึ้นทะเบียนประกันสังคม หรือแจ้งไม่ครบถ้วน หรือแจ้งแล้วแต่ไม่นำส่งเงินสมทบ ทำให้แรงงานข้ามชาติไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ประกันสังคมหรือได้รับบางกรณีเท่านั้น กลายเป็นภาระของแรงงานข้ามชาติที่ต้องไปติดตามสอบถามนายจ้างหรือร้องขอผู้เข้าใจมาช่วยสื่อสารกับเจ้าหน้าที่

- แรงงานข้ามชาติไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า นายจ้างได้หักค่าจ้างและนำส่งเงินสมทบทั้งของตนเองและส่วนของนายจ้างให้แก่สำนักงานประกันสังคมหรือไม่ อย่างไร

- แบบฟอร์มหรือคำร้องขอรับสิทธิประโยชน์กรณีต่างๆเป็นภาษาไทย แต่ไม่มีภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

- สำนักงานประกันสังคมและสถานพยาบาลหลายพื้นที่ ที่มีประชากรแรงงานข้ามชาติทำงานจำนวนมาก ไม่มีผู้ช่วยแปลภาษาสื่อสารทำงานประจำหรือต้องพึ่งการช่วยเหลือจากองค์กรพัฒนาเอกชนบางแห่ง

- คณะกรรมการประกันสังคมและที่ปรึกษาชุดที่ 13 ได้มีมติ เรื่องการออกร่างระเบียบรัฐมนตรีว่าด้วยเกณฑ์การเลือกตั้งกรรมการประกันสังคมฝ่ายนายจ้างและฝ่ายผู้ประกันตน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2563 โดยจำกัดให้ผู้ประกันตนสัญชาติไทยเท่านั้นมีสิทธิเลือกตั้งกรรมการประกันสังคม ทั้งที่มีผู้ประกันตนไม่มีสัญชาติไทย ประมาณ 1.2 ล้านคนก่อนเกิดโควิด-19 แพร่ระบาด จ่ายเงินสมทบเท่าแรงงานไทย

3) พ.ร.บ.ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554

- แรงงานข้ามชาติยังขาดการใช้ช่องทางคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการจ้างงานให้เกิดความปลอดภัย

4) พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518

- แรงงานไทย/สหภาพแรงงานไทยในสถานประกอบการยังมีการกีดกันและไม่เห็นด้วยในการให้แรงงานข้ามชาติสามารถจัดตั้งสหภาพแรงงาน เป็นกรรมการ หรืออนุกรรมการ กระทั่งการแก้ไขข้อบังคับสหภาพแรงงานในการเปิดรับสมาชิกที่เป็นกลุ่มแรงงานข้ามชาติ

5) พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545

- กระทรวงสาธารณสุขขาดแผนยุทธศาสตร์การจัดการด้านความมั่นคงด้านสุขภาพระยะยาวสำหรับประชากรข้ามชาติทั้งระบบ เป็นแผนของแต่ละกระทรวงหรือกรมกองแทน

- ยังไม่มีการยกระดับให้อาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว (อสต.) เป็นกลไกการส่งเสริมและป้องกันโรคในชุมชนที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถจูงใจให้แรงงานข้ามชาติสนใจเข้ามาเป็น อสต. ได้มากขึ้น

- ยังคงมีโรงพยาบาลหลายแห่งที่ไม่ต้องการขายบัตรประกันสุขภาพให้แรงงานข้ามชาติ เนื่องจากราคาของบัตรจำนวน 500-3,200 บาท ระยะเวลาคุ้มครอง 3 เดือน - 2 ปี ไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาลให้แก่แรงงานที่ซื้อบัตรไป

- แรงงานข้ามชาติไม่สามารถซื้อประกันสุขภาพให้กับบุตรที่เกิดได้ โดยศูนย์ตรวจสุขภาพและขายบัตรประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวตามโรงพยาบาลต่างๆ มักมีข้ออ้างว่า เด็กที่เกิดจากบิดาหรือมารดาที่เป็นแรงงานข้ามชาติ หากจะซื้อบัตรประกันสุขภาพได้ มารดาจะต้องเป็นผู้มีบัตรประกันสุขภาพก่อนเท่านั้น แม้ว่าบิดาจะมีประกันสุขภาพหรือประกันสังคม แต่หากมารดาไม่มีก็ไม่สามารถทำบัตรประกันสุขภาพให้แก่เด็กได้ ทำให้เด็กเหล่านั้นตกหล่นจากการเข้าถึงบริการสุขภาพต่อไป

ทั้งนี้ผู้มีคู่มือการดำเนินงานประกันสุขภาพคนต่างด้าวและแรงงานต่างด้าว กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2563 ภาคผนวก 3 มาตรการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2563 ที่ระบุอย่างชัดเจนให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจและประกันสุขภาพให้แก่ผู้ติดตาม ณ สถานพยาบาลเดียวกับบิดาหรือมารดา หรือสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่ที่อยู่ของบิดาหรือมารดา หรือนายจ้างในเขตพื้นที่รับผิดชอบตามประกาศก็ตาม

อย่างไรก็ตามกฎระเบียบดังกล่าวสามารถให้โรงพยาบาลใช้ดุลยพินิจในการขายบัตรประกันสุขภาพได้ด้วยเช่นเดียวกัน

- แรงงานข้ามชาติยังเข้าไม่ถึงความรู้ด้านสุขภาพกาย-ใจ และการเงิน (Health-Mental & Finance Literacy)

- เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้สิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขสำหรับเด็กและบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ซึ่งเรียนอยู่ในสถานศึกษา จำนวน 5,203 คน กระทรวงศึกษาธิการเรียกว่า “เด็กรหัส G” ทั้งนี้ก่อนหน้านั้นในปี 2563 ได้ให้สิทธิไปแล้วจำนวน 3,042 คน อย่างไรก็ตามมีเด็กนักเรียนรหัส G อีกราว 70,000 กว่าคน ยังไม่เข้าถึงสิทธินี้ ซึ่งส่วนใหญ่มีกลุ่มอยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนไทย และมีสถานะเป็นนักเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

6) พ.ร.บ.กำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561)

- กระทรวงแรงงานยังไม่มีแผนปฏิบัติการสำหรับการบริหารจัดการด้านแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นระบบ ในระยะยาว เช่น แผน 5 ปี หรือ 10 ปี หรือเรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ระยะยาวเพื่อการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ

- แต่ละจังหวัดที่มีการจ้างงานแรงงานข้ามชาติอย่างหนาแน่นในหลายกิจการ แต่ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในระดับจังหวัด ที่คณะกรรมการดังกล่าวต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐท้องถิ่น เอกชน ประชาสังคม วิชาการ และกลุ่มแรงงานโดยตรง ตัวอย่างเช่น ขาดการพัฒนา

รูปแบบการจ้างงานในภาคเกษตรพื้นที่ชายแดน ที่จะทำให้แรงงานได้รับการคุ้มครองและเข้าถึงบริการสุขภาพได้จริง เป็นต้น

- คณะกรรมการนโยบายการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เป็นประธาน และกรมการจัดหางาน เป็นฝ่ายเลขานุการ ยังไม่มีแนวนโยบายเรื่องการบรรจุอาชีพอสต. เป็นหนึ่งในอาชีพที่นายจ้างสามารถจ้างแรงงานข้ามชาติทำงานในประเทศไทยได้

7) พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.2545

- พ.ร.บ.ดังกล่าวไม่ได้มีข้อห้ามในการพัฒนาฝีมือแรงงานข้ามชาติ โดยมาตรา 5 ใน พ.ร.บ.นี้ ระบุว่า “การพัฒนาฝีมือแรงงาน” หมายความว่า กระบวนการที่ทำให้ผู้รับการศึกษาและประชากรวัยทำงานมีฝีมือ ความรู้ความสามารถ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการทำงาน อันได้แก่ การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นแล้วตามเอกสารแนวปฏิบัติการจ่ายเงินสมทบกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน ระบุว่า จำนวนลูกจ้างที่นำมาคำนวณเงินสมทบกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน ต้องเป็นลูกจ้างโดยมีชื่อในทะเบียนลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ก็แสดงว่านับแรงงานข้ามชาติเป็นลูกจ้างตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย

- ที่ผ่านมามาตราประกอบทำให้ความสำคัญกับการพัฒนาฝีมือแรงงานข้ามชาติไม่มากนัก ทั้งที่เป็นกำลังแรงงานสำคัญที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ต้องพึ่งพิงแรงงานข้ามชาติอย่างยากจะหลีกเลี่ยง อีกทั้งมติคณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้แรงงานข้ามชาติทำแค่ 2 งาน ได้แก่ 1) งานกรรมกรในกิจการต่างๆ และ 2) งานรับใช้ในบ้าน แต่ในปัจจุบันแรงงานข้ามชาติไม่ได้ทำงานแค่เป็นกรรมกรหรือทำงานบ้านเท่านั้น แต่ยังทำงานที่เป็นงานใช้ทักษะฝีมือ ในโรงงาน ในภัตตาคาร การค้าส่ง ค้าปลีก ฯลฯ

สุขภาพและการคุ้มครองทางสังคม คือ สวัสดิการพื้นฐานของแรงงานข้ามชาติ

เพราะอุปสรรคในการเข้าถึงสุขภาพรอบด้าน ตั้งแต่ความรู้เรื่องสิทธิและขั้นตอนการเข้าประเทศของแรงงานข้ามชาติที่ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้าไม่ถึงสวัสดิการสุขภาพส่งผลให้ส่วนใหญ่ชูดข้อเสนองาน สสส. ในประเด็นขับเคลื่อนด้านระบบการทำงาน กลไก และนโยบายเพื่อให้แรงงานข้ามชาติเข้าถึงหลักประกันสุขภาพและการคุ้มครองทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การบริหารจัดการสุขภาพประชากรข้ามชาติทั้งระบบ

สนับสนุนให้เกิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านสุขภาพประชากรข้ามชาติทั้งระบบที่ครอบคลุมทุกมิติ ผ่านการประสานหน่วยงานภาครัฐฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องมาวางทิศทางร่วมกันเพื่อการออกแบบนโยบาย ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญ คือ การทำให้คนทุกคนบนผืนแผ่นดินไทยเข้าถึงสุขภาพะ มีหลักประกันด้านสุขภาพแบบภาคบังคับ

จากการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย 15 องค์กร ทำให้เกิดความร่วมมือกับสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง แรงงาน ต่อการจัดตั้งคณะทำงานแก้ไขกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ก่อนเสนอรัฐมนตรี เห็นชอบ และนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป โดยมีการแก้ไขจำนวน 11 เรื่อง

ยกตัวอย่างเช่น มีกำหนดเวลาทำงานไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน จัดให้มีเวลาพักระหว่างการทำงาน และลูกจ้างมี สิทธิลาสำหรับธรรมาภิบาล และ ห้ามนายจ้างหักค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาใน วันหยุด เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้วยังเกิดข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อให้มีการแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 ใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในภาคเกษตรกรรม พ.ศ.2557 มี มาตรฐานการคุ้มครองต่ำกว่า พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศของ ILO 2) กฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองแรงงานเกษตรกรรมทุกประเภท ทั้งที่เกษตรกรรมแต่ละประเภท ทั้ง ประมง ป่าไม้ เลี้ยงสัตว์ นาเกลือ เพาะปลูก มีความแตกต่างกันมากในรูปแบบการทำงาน 3) ระบบกลไกการ ตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นแค่ระดับกฎกระทรวงเท่านั้น

ทั้งนี้ทางกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงได้มีการจัดตั้งคณะทำงานระดับกรม เพื่อพิจารณาการแก้ไข กฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการหารือ เช่น การแก้ไขให้แรงงานภาคเกษตรได้รับค่าจ้าง ขั้นต่ำ , ให้ลูกจ้างทำงานวันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง และไม่เกินสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมง , มีวันหยุดประจำสัปดาห์ อย่างน้อย 1 วัน , มีสิทธิลาจรรยาบรรณโดยได้รับค่าจ้างปีละไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน , การคุ้มครอง แรงงานหญิงและแรงงานหญิงมีครรภ์ เป็นต้น

2) ขับเคลื่อนเชิงนโยบายเพื่อการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพและการคุ้มครองทางสังคม

การพัฒนาสถานะบุคคลให้แรงงานที่ไม่สามารถเข้าถึงการมีบัตรหรือเอกสารประจำตัวเพื่อเข้าถึงบริการสุขภาพ ให้ได้จริง โดยไม่ขัดกับกฎหมายด้านความมั่นคง รวมถึงเสนอให้มีการแก้ไขนโยบายให้แรงงานข้ามชาติสามารถ ใช้บริการฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุได้ในหน่วยบริการสุขภาพใกล้เคียงในสถานที่ทำงาน โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

3) พัฒนากลไกเพื่อการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพและการคุ้มครองทางสังคม

การพัฒนากลไกการทำงานเพื่อดูแลสุขภาพแรงงานข้ามชาติในระดับจังหวัด ตำบล และระดับอำเภอ รวมถึง สร้างกลไกที่เป็นกลุ่มของแรงงานข้ามชาติ เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งพัฒนา ช่องทางที่ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้าถึงกลไกคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบการ , คณะกรรมการ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

นอกจากนี้จำเป็นต้องพัฒนาโลกในสำนักงานประกันสังคม เพื่อให้แรงงานข้ามชาติสามารถตรวจสอบการเข้าถึงสิทธิของตนเองได้ โดยที่นายจ้างมีการหักค่าจ้างเพื่อส่งเงินสมทบประกันสังคมไปแล้ว รวมถึงทำงานร่วมกับโรงพยาบาลเพื่อสร้างต้นแบบเรื่องการให้บริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะเรื่องการปฏิเสธการขายประกันสุขภาพให้กับแรงงานข้ามชาติและนโยบายของโรงพยาบาลในเรื่องการส่งเสริมและป้องกันโรคในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ

ทั้งนี้เมื่อ 3 มกราคม 2566 ราชกิจจานุเบกษามีการเผยแพร่ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การดำเนินการขึ้นทะเบียนลูกจ้างแรงงานต่างด้าว ทำให้กลุ่มลูกจ้างแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในพื้นที่ชายแดนได้รับการคุ้มครองตามระบบประกันสังคมมาตรา 33 และกองทุนเงินทดแทนเรียบร้อยแล้ว

โดยมีการอนุญาตให้แรงงานข้ามชาติสามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนและเป็นลูกจ้างเพื่อเข้าถึงสวัสดิการได้มากขึ้น ในประกาศระบุว่า

“ให้ลูกจ้างแรงงานต่างด้าวที่ได้เข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีสัญชาติและได้รับอนุญาตให้เข้าทำงานในพื้นที่ดังต่อไปนี้ ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และขึ้นทะเบียนเป็นลูกจ้าง ของนายจ้างตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) สัญชาติกัมพูชา ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในพื้นที่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี

(2) สัญชาติเมียนมา ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในพื้นที่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอพบพระ และอำเภอเมืองระนอง

การขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เอกสารคือ บัตรผ่านแดน (Border pass) หรือเอกสารราชการ ที่ประเทศต้นทางออกให้ และใบอนุญาตทำงาน (Work Permit)”

สุดท้ายแม้ประเด็นการขับเคลื่อนแรงงานข้ามชาติจะมีหลากหลายงานแล้ว แต่เรื่องสวัสดิการแรงงานข้ามชาติยังมีอีกหลายภารกิจที่แต่ละหน่วยงานยังต้องทำงานร่วมกัน

เพื่อให้คนกลุ่มนี้มีตัวตน ถูกยอมรับ และมีชีวิตการทำงานที่มีความสุขและมั่นคงซึ่งสิ่งที่จะตอบโจทย์พวกเขาได้ คือ ‘สวัสดิการที่ไม่แตกต่างจากแรงงานกลุ่มอื่นๆบนผืนแผ่นดินไทย’

ผู้มีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ต้องเป็นประชาชน(สัญชาติ)ไทย?

โดย บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ

ข้อพิจารณา

ประการแรก เหตุผลและความจำเป็นการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 116ก วันที่ 18 พฤศจิกายน 2545 มีเนื้อหาทั้งหมดดังนี้

โดยที่มาตรา 52 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้ชนชาวไทยย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ และการให้บริการสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมเท่าที่จะกระทำได้ และมาตรา 82 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง ด้วยเหตุนี้ จึงต้องจัดระบบการให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตให้มีการรักษาพยาบาลที่มีมาตรฐาน โดยมีองค์กรกำกับดูแลซึ่งจะดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อจัดการให้มีระบบการรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพทั้งประเทศ และให้ประชาชนชาวไทยมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานด้วยกันทุกคน นอกจากนี้เนื่องจากในปัจจุบันระบบการให้ความช่วยเหลือในด้านการรักษาพยาบาลได้มีอยู่หลายระบบ ทำให้มีการเบียดเบียนซ้ำซ้อนกัน จึงสมควรนำระบบการช่วยเหลือในด้านการช่วยเหลือดังกล่าวมาจัดการรวมกันเพื่อลดค่าใช้จ่ายในภาพรวมในด้านสาธารณสุขมิให้เกิดการซ้ำซ้อนกันดังกล่าว และจัดระบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประการที่สอง คำอธิบายเจตนารมณ์รายมาตราพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2546 โดยนายแพทย์สวณ นิตยารัมภ์พงศ์ เลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติคนแรก¹ อธิบายมาตรา 5 หมวด 1 สิทธิการรับบริการสาธารณสุข ตามกฎหมายไว้ดังนี้

¹ ชื่อผู้แต่ง, ชื่อหนังสือ, พิมพ์ครั้งที่..., (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, กรกฎาคม 2546), 6-17

มาตรา 5 บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพตามที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการอาจกำหนดให้บุคคลที่เข้ารับบริการสาธารณสุขต้องร่วมจ่ายค่าบริการในอัตราที่กำหนดให้แก่หน่วยบริการในแต่ละครั้งที่เข้ารับบริการ เว้นแต่ผู้ยากไร้หรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไม่ต้องจ่ายค่าบริการ

ประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุขที่บุคคลจะมีสิทธิได้รับให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เจตนารมณ์ มาตรา 5

เพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็คือ **ผู้มีสัญชาติไทย** ที่จะได้รับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน โดยไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับฐานะทางการคลังของประเทศ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

เพื่อให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเองโดยการร่วมจ่ายค่าบริการให้แก่หน่วยบริการและเพื่อป้องกันการใช้บริวารเกินความจำเป็นของประชาชนผู้มีสิทธิ ในแต่ละครั้งของการรับบริการสาธารณสุข ในอัตราที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด ยกเว้นแก่ผู้ยากไร้ หรือบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งจะสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

สิทธิประโยชน์ในการรับบริการสาธารณสุขตามกฎหมายนี้เป็นไปตามที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาทบทวนสิทธิประโยชน์เป็นประจำเนื่องจากการแพทย์และสาธารณสุขมีการเปลี่ยนแปลง

ประการที่สาม จากหนังสือ 10 เรื่องที่ควรรู้...สิทธิหลักประกันสุขภาพ² ในเรื่อง สิทธิรักษาพยาบาลของคนไทย อธิบายการเข้าถึงหลักประกันการรักษาพยาบาลของคนไทย แบ่งเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

- 1) สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลของข้าราชการ คู่สมรสและการบริการรักษาพยาบาลให้กับข้าราชการและบุคคลในครอบครัว (บิดา มารดา คู่สมรสและบุตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย) เมื่อเจ็บป่วยสามารถเข้ารับบริการรักษาพยาบาลได้ที่โรงพยาบาลของรัฐ โดยมีกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ทำหน้าที่ดูแลระบบ ออกกฎระเบียบและข้อบังคับ
- 2) สิทธิประกันสังคม คู่สมรสบริการการรักษาพยาบาลให้กับผู้ประกันตนตามสิทธิ สามารถเข้ารับบริการรักษาพยาบาลได้ที่โรงพยาบาลที่เลือกลงทะเบียน โดยสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ทำหน้าที่ดูแลระบบการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล

^{2 2} ชื่อผู้แต่ง, 10 เรื่องที่ควรรู้...สิทธิหลักประกันสุขภาพ, พิมพ์ครั้งที่ 3, (นนทบุรี : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) , กุมภาพันธ์ 2559),

- 3) สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือรู้จักกันในนามสิทธิ 30 บาท หรือสิทธิบัตรทอง กลุ่มครอบครัวที่มีสัญชาติไทยและเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่ไม่ได้รับสิทธิสวัสดิการข้าราชการ หรือสิทธิประกันสังคม หรือสิทธิสวัสดิการรัฐวิสาหกิจหรือสิทธิอื่นๆ จากรัฐ ให้ได้รับบริการสาธารณสุข ทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัย ตาม พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ทำหน้าที่บริหารจัดการระบบเพื่อการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงตามที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธาน ปัจจุบันมีผู้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจำนวนกว่า 48 ล้านคน)

บุคคลผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพ เช่น

- เด็กแรกเกิด ที่ไม่มีสิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลจากพ่อแม่
- บุตรข้าราชการที่บรรลุนิติภาวะ (อายุ 20 ปีขึ้นไป หรือ สมรส)
- บุตรข้าราชการคนที่ 4 ขึ้นไป (สิทธิข้าราชการคุ้มครองบุตรเพียง 3 คน)
- ผู้ประกันตนที่ขาดการส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม (หมดสิทธิประกันสังคม)
- ข้าราชการที่เกษียณอายุหรือออกจากราชการโดยมิได้รับอนุญาต
- ผู้ประกอบอาชีพอิสระและไม่ได้เป็นผู้ประกันตน

กลุ่มคนเหล่านี้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติตามกฎหมายและสามารถลงทะเบียนเพื่อเลือกหน่วยบริการประจำ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

- 4) สิทธิสวัสดิการการรักษาพยาบาลของพนักงานส่วนท้องถิ่น กลุ่มครอบครัวบริการรักษาพยาบาลให้กับข้าราชการ ข้าราชการการเมือง พนักงาน ลูกจ้างประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคคลในครอบครัว เมื่อเจ็บป่วยสามารถเข้ารับบริการรักษาพยาบาลได้ที่โรงพยาบาลของรัฐโดยมีกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ดูแลระบบ ออกกฎระเบียบและข้อบังคับ
- 5) สิทธิหน่วยงานรัฐอื่นๆ กลุ่มครอบครัวบริการรักษาพยาบาลให้กับพนักงานหน่วยงานรัฐต่างๆ เช่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หน่วยงานรัฐที่จัดตั้งตาม พ.ร.บ.เฉพาะฯลฯ และอาจจะคุ้มครองถึงบุคคลในครอบครัวด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระเบียบของหน่วยงาน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

มีความแน่นอนชัดเจนว่าเจตนารมณ์-หลักการเหตุผลการตราพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 คือการมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าอย่างมีคุณภาพของคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไรสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งคณะทำงานโครงการรณรงค์เพื่อหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าซึ่งประกอบด้วยเครือข่ายประชาชน

11 **เครือข่าย**³ ร่วมมือกับโครงการปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข เคลื่อนไหวผลักดันและเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภาในต้นปี 2544 ขณะที่พรรคไทยรักไทยได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล และยอมรับหลักการร่างกฎหมายฉบับนี้ไปปรับปรุงเป็นนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โดยเริ่มเปิดโครงการให้บริการประชาชนในพื้นที่ 6 จังหวัด ซึ่งหน่วยงานสาธารณสุขมีความพร้อมตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 คือ พะเยา นครสวรรค์ ปทุมธานี สมุทรสาคร ยโสธร และยะลา และครบทุกจังหวัดทั่วประเทศในปะ 2545

เพราะฉะนั้น **จึงไม่สามารถตีความมาตรา 5** และมาตราที่เกี่ยวข้องให้กว้างไกลเกินกว่าเจตนารมณ์-เหตุผลที่มาของการออกพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ภายใต้บริบทสภาพความเหลื่อมล้ำของหลักประกันสุขภาพในสังคมไทยซึ่งดำรงอยู่มายาวนานสืบเนื่องถึงปัจจุบัน

หากต้องการขยายการมีหลักประกันสุขภาพแก่ประชาชน**ทุกชาติทุกคน** (คนต่างด้าว/แรงงานข้ามชาติ?) ที่ทำมาหากิน หรือพำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทย ก็อาจมีทางเลือก-ทางไป ดังต่อไปนี้

- 1) ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 โดยเพิ่มเติมเหตุผลที่มาและ **คำนิยาม** “บุคคล” ผู้มีสิทธิเข้ารับบริการสาธารณสุขให้กว้างขึ้น ซึ่งอาจรวมถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และ**มาตรฐานขอบเขตบริการสาธารณสุข**สำหรับคนต่างด้าว หรือไม่มีสัญชาติ หรือ
- 2) **ทบทวน**ปรับปรุงแก้ไขประกาศ กฎ ระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง กับหลักประกันสุขภาพคนต่างด้าว ให้เป็น**กฎหมายฉบับเดียว** ที่มีความเป็นเอกภาพ-ตรวจสอบ-ตรวจสอบเข้าถึงได้ง่าย มีความแน่นอน สม่าเสมอ ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยตามนโยบายหน่วยงานความมั่นคง และรัฐบาล
- 3) ให้ สสส. และ สปสช. เป็นองค์กรหลักดำเนินการ**จัดตั้งคณะทำงาน** หรือคณะอนุกรมหรือคณะ? ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงาน เครือข่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อดำเนินการศึกษา และพิจารณาความเป็นไปได้ในการเข้าถึงระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทัวถึง เป็นธรรม มีคุณภาพบริการ และมีประสิทธิภาพการบริหาร ซึ่งน่าจะมึงานศึกษาบางสวนที่ สวรส. หรือ สช. เคยจัดทำมาแล้ว

³ เครือข่ายผู้พิการ, แรงงานในระบบและนอกระบบ, ชุมชนแออัด, ธนาคารหมู่บ้านภาคใต้, เกษตรกรทางเลือก, สตรี, ผู้สูงอายุ, ผู้บริโภค, เอดส์, กองทุนสวัสดิการชุมชนเมือง, คณะทำงานด้านเด็ก

แลไปข้างหน้า ก้าวไกลต่อไป?

แม้ประเทศไทยจะยังไม่มีระบบรัฐสวัสดิการอย่างครบวงจร แต่จากการบุกเบิกของบุคคลสำคัญอย่างเช่น ศาสตราจารย์นิคม จันทรวิทุร และนายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ ประกอบกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ประเทศไทยจึงมีองค์ประกอบของรัฐสวัสดิการแบบครบวงจรอยู่ 2 ส่วน ได้แก่ ระบบประกันสังคม และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า แต่ทั้ง 2 ระบบนี้ ยังมีข้อจำกัดที่จะต้องก้าวข้ามต่อไป

ระบบประกันสังคมยังขาดโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ประกันตน และครอบคลุมคนทำงานเพียงบางส่วนเท่านั้น ส่วนระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้านั้นถูกบั่นทอนงบประมาณค่าใช้จ่ายของระบบ โดยกองทุนค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการและครอบครัวและโครงสร้างการแพทย์พาณิชย์ที่แย่งชิงทรัพยากรการบริการของรัฐอย่างต่อเนื่อง

ประเทศของเราเป็นประเทศที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลาง แต่ในขณะเดียวกันเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูงสุดในโลกประเทศหนึ่ง ประเทศไทยจึงมีความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจและมีความเหมาะสมทางสังคมที่จะสร้างระบบรัฐสวัสดิการครบวงจร เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีโดยทั่วถึง และเพื่อลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

บางตอนในปาฐกถาสงวน นิตยารัมภ์พงศ์ ปี2561
“จากหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เดินทางหน้าสู่รัฐสวัสดิการครบวงจร”⁴

โดย อาจารย์จอน อึ้งภากรณ์
กลุ่มคนรักหลักประกันสุขภาพ

⁴ บันทึกจากงานรำลึก 11 ปีนายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 11 มกราคม 2562 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่นไฮเทล ถ.วิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ

- เปิดปม -

ข้อจำกัดสิทธิรับเงินบำเหน็จชราภาพของผู้ประกันตนไม่มีสัญชาติไทย

ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ตรา 77 ทวิวรรคสาม

โดย บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ

ข้อกฎหมายและที่มา

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2558 ได้เพิ่มมาตรา 77 ทวิวรรคสาม มีความว่า

“ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เมื่อความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง ไม่ว่าจะส่งเงินสมทบครบหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนหรือไม่ก็ตาม และประสงค์ที่จะไม่พำนักอยู่ในประเทศไทย ให้มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ผู้มีผู้ประกันตน (ฉบับพิมพ์เมื่อสิงหาคม 2562 น.24) ซึ่งแจ้งสูตรคำนวณเงินบำเหน็จชราภาพ คือ จ่ายเป็นเงินก้อนครั้งเดียว กรณีจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 1 – 11 เดือน ได้รับ = เงินสมทบของผู้ประกันตนฝ่ายเดียว กรณีจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 12 – 179 เดือน ได้รับ = เงินสมทบของผู้ประกันตน + เงินสมทบของนายจ้าง + ผลประโยชน์ตอบแทน (ขณะที่เงินบำนาญชราภาพ คือ จ่ายเป็นรายเดือนตลอดชีวิต จะได้รับเมื่อจ่ายเงินสมทบมากกว่า 180 เดือน หรือ 15 ปีขึ้นไป)

เหตุผลที่กำหนดให้ผู้ประกันตนไม่มีสัญชาติไทยมีสิทธิรับบำเหน็จโดยไม่ต้องรอถึงอายุ 55 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นอายุเกิดสิทธิขอรับเงินบำเหน็จหรือบำนาญ เพราะผู้ประกันตนต่างชาติมีเงื่อนไขการทำงานและพำนักอยู่ในประเทศไทยตามหนังสือเดินทางเข้าเมืองและใบอนุญาตการทำงาน เช่น มีข้อจำกัดกาเลือกงาน เลื่อนนายจ้าง - สถานประกอบการ และกำหนดระยะเวลาทำงาน - ต่อใบอนุญาตทำงาน ไม่สามารถทำงานและอยู่ในไทยได้ยาวนาน

กฎกระทรวงว่าด้วยการจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพแก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ.2560 ตราขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินงานตามมาตรา 77 ทวิวรรคสาม สรุปสาระสำคัญได้ว่า

- (1) ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย จะมีอายุ 55 ปี หรือไม่ก็ตาม
- (2) มีสิทธิรับบำเหน็จชราภาพ ต้องมีสัญชาติของประเทศที่ได้ทำความตกลงด้านการประกันสังคมกรณีชราภาพกับประเทศไทย
- (3) ต้องสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน และ
- (4) ไม่ประสงค์จะพำนักอยู่ในประเทศไทย และ
- (5) แสดงความประสงค์พร้อมเอกสารหรือหลักฐานที่จะไม่พำนักอยู่ในประเทศไทย ตามแบบที่ชัดเจนและลงนามไว้

กฎกระทรวงดังกล่าวนี้ ได้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม 2560 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลานานกว่า 5 ปีแล้ว ยังไม่มีผู้ประกันตนต่างชาติหรือไม่มีสัญชาติไทยได้รับบำเหน็จชราภาพตามมาตรา 77 ทวิวรรคสาม จึงเป็นเรื่องน่าทบทวนตรวจสอบว่าเพราะเหตุใด?

โครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้จัดประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานการณ์การเข้าถึงบำเหน็จชราภาพของผู้ประกันตนไม่มีสัญชาติไทยเพื่อจัดทำข้อเสนอปรับปรุงกฎหมาย - กฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ในวันที่ 16 และ 24 ธันวาคม 2564 สรุปเนื้อหาการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสำคัญ ดังนี้คือ

- ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมาย

- (1) มาตรา 77 ทวิวรรคสาม กำหนดเงื่อนไขที่ผู้ประกันตนไม่มีสัญชาติไทย จะมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ ต้องแสดงความประสงค์ไม่พำนักอยู่ในประเทศไทย โดยกฎกระทรวงกำหนดว่า ต้องแสดงเอกสารหรือหลักฐานตามแบบที่กำหนดและลงนามด้วย

ข้อโต้แย้ง คือ

- ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย จะได้รับบำเหน็จชราภาพหรือไม่? และรับจำนวนเท่าไร? ไม่พึงเกี่ยวข้องกับต้องไม่พำนักอยู่ในประเทศไทยต่อไปหรือไม่? เพราะมีระยะเวลาการทำงาน และพำนักอยู่ตามหนังสือเดินทางและใบอนุญาตการทำงานระบุไว้ชัดเจนแล้ว
 - สำนักงานประกันสังคมจะตรวจสอบได้อย่างหรือไม่ว่า ถ้าเขาแสดงเอกสารหลักฐาน และลงนามรับรองว่าจะไม่พำนักอยู่ในไทย แต่เขาก็อาจเปลี่ยนรายชื่อใหม่ หรือเปลี่ยนอาชีพ เปลี่ยนที่อยู่ เปลี่ยนสถานที่ทำงานไปเรื่อยๆ โดยมีนายจ้างรับจ้าง หรือนายหน้า หรือเจ้าหน้าที่รัฐบางราย เป็นผู้ติดต่อแสวงประโยชน์ได้
- (2) กฎกระทรวงกำหนดว่า ผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทย ต้องมีสัญชาติของประเทศที่ได้ทำความตกลงด้านการประกันสังคมกรณีชราภาพกับประเทศไทย

ข้อโต้แย้งคือ

- มีความจำเป็นและเป็นธรรมอย่างไร? ที่จะต้องมีการทำความตกลงด้านการประกันสังคมกรณีชราภาพระหว่างประเทศไทยกับประเทศของแรงงานข้ามชาติ เพราะผู้ประกันตนย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพตามกฎหมายภายในประเทศไทย หรือประเทศที่ไปทำงานพำนักอยู่ ไม่ใช่เป็นเรื่องสิทธิผลประโยชน์ต่างตอบแทนระหว่างประเทศ
- นอกจากนี้ การที่กฎกระทรวงกำหนดว่า ต้องมีการทำความตกลงกับประเทศไทย จึงจะมีสิทธิรับบำเหน็จชราภาพได้ ย่อมไม่สามารถกำหนด - บังคับ ให้ประเทศอื่นใดจัดทำความตกลงกับฝ่ายไทยได้ เพราะแต่ละประเทศย่อมมีอำนาจอธิปไตยแห่งตน และมีนโยบายรัฐ และการบริหารจัดการแรงงานที่มีความก้าวหน้าแตกต่างกัน

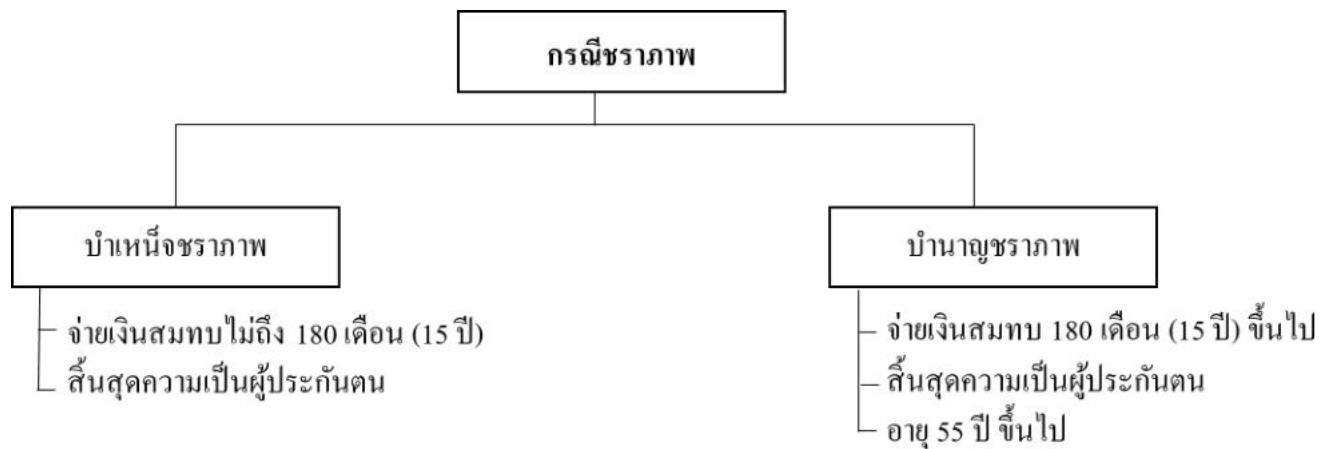
ประกันสังคมเมื่อไร อย่างไร? วิธีตรวจสอบการไม่พำนักอยู่ในประเทศไทย? เพราะอาจนำไปสู่การเปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนนายจ้าง หรือทำงานใต้ดิน – แอบแฝง กับนายหน้านายจ้างต่อไปก็ได้

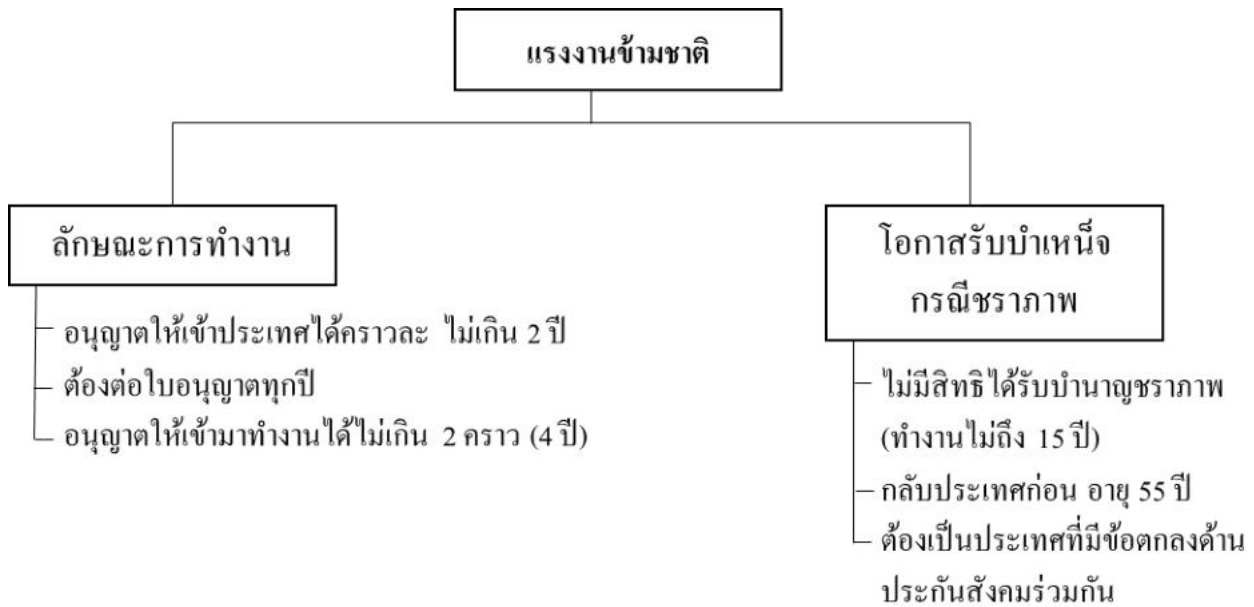
- (4) การสื่อสาร – ประชาสัมพันธ์ สำคัญสำคัญของ พ.ร.บ.ประกันสังคม มาตรา 77 ทวิวรรคสาม และกฎกระทรวงการจ่ายบำเหน็จชราภาพแก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ.2560 พร้อมกับหลักเกณฑ์การจ่ายบำเหน็จบำนาญชราภาพแก่ผู้ประกันตนทั่วไป ซึ่งปรากฏข้อมูลพอสมควร ทั้งในคู่มือผู้ประกันตน และแผ่นพับ วารสารประกันสังคมฉบับ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ของสำนักงานประกันสังคม นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานควรร่วมมือกับสถาบันวิชาการบางแห่ง เครือข่ายประชาสังคม – องค์กรพัฒนาเอกชนด้านประชากรข้ามชาติ จัดอบรมเสริมความรู้แก่อาสาสมัครแรงงาน อาสาสมัครคนต่างด้าว (อสต.) ให้ช่วยประชาสัมพันธ์ต่อไปได้

แรงงานข้ามชาติที่เข้าไม่ถึงบำเหน็จชราภาพ

1. ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทน 7 กรณี คือ
 1. ประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย
 2. คลอดบุตร
 3. ทูพพลภาพ
 4. ตาย
 5. สงเคราะห์บุตร
 6. ชราภาพ
 7. ว่างงาน

กรณีชราภาพ

ท่านคิดว่า แรงงานข้ามชาติ

1. มีโอกาสได้รับบำเหน็จชราภาพหรือไม่
2. ท่านมีข้อเสนออย่างไรในกรณีการรับบำเหน็จชราภาพของแรงงานข้ามชาติ

เอกสารเรื่องที่ 6

สถานการณ์การจ้างงานชายแดน (กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก)

โดย นายสุชาติ ตระกูลหุทิพย์ มุลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์

ในนามคณะทำงานโครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายฯ

เรียบเรียงเมื่อกันยายน 2565

มาตรา 64 ในพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 บัญญัติไว้ว่า “คนต่างด้าวซึ่งเป็นคนสัญชาติของประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทยถ้าได้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมีบัตรผ่านแดนหรือบัตรอื่นใดทำนองเดียวกันที่อธิบดีกำหนด อาจได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้ทำงานในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหรือตามฤดูกาลและในท้องที่ที่กำหนดได้”

ใจความสำคัญคือการอนุญาตให้แรงงานข้ามชาติที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย ได้แก่ แรงงานสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา สามารถทำงานกรรมกร 24 กิจการและงานรับใช้ในบ้านในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวหรือตามฤดูกาล โดยสามารถเดินทางเข้ามาทำงานได้ตลอดทั้งปี แต่จะสามารถทำงานได้เฉพาะในพื้นที่ตามความตกลงว่าด้วยการสัญจรข้ามแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศที่ติดต่อกับราชอาณาจักรไทยและพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐบาลกำหนดไว้เท่านั้น

โดยเอกสารบัตรผ่านแดน หรือหนังสือเดินทางชั่วคราวของแรงงานแบบไปเช้า-เย็นกลับตามมาตรา 64 ที่รัฐบาลฝั่งเมียนมาออกให้มียอายุ 1 ปี ส่วนใบอนุญาตทำงานสามารถยื่นขอทำได้ที่ฝั่งไทย มียอายุ 90 วัน และแรงงานต้องกลับไปยังด่านตรวจคนเข้าเมืองประเทศเมียนมาเพื่อประทับตราวีซ่าเข้ามายังประเทศไทยใหม่ทุกๆ 30 วัน

ประเภทงานที่แรงงานข้ามชาติตามมาตรา 64 (ในพื้นที่แม่สอด)

การจ้างงานชายแดนตามมาตรา 64 นั้น ตามหลักการคือการทำงานภาคเกษตรกรรม แต่ในการปฏิบัติจริงกลับพบว่าแรงงานตามมาตรา 64 ถูกจ้างงานอยู่ในอุตสาหกรรมทุกประเภทในพื้นที่แม่สอด ได้แก่ แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป เสริฟอาหาร ขายของหน้าร้าน ลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะนายจ้างจำนวนมากที่ใช้การจ้างงานมาตรา 64 ในการทำงานที่เป็นการต่อเนื่องระยะยาวได้แก่การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหลัก ซึ่งถือว่าเป็นการใช้แรงงานตามมาตรา 64 ที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมไม่ใช่เป็นการทำงานตาม

ฤดูกาล แต่เป็นการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลายเป็นลักษณะของการบิดเบือนกฎหมายให้เกิดประโยชน์แก่นายจ้าง โดยการทำสัญญาจ้างระยะสั้น เป็นคราว คราวละ 3 เดือน

ปัญหาและผลกระทบต่อแรงงานข้ามชาติจากการจ้างงานตามมาตรา 64

1. การกำหนดการจ้างงานเป็นช่วงสั้น ๆ เป็นการชั่วคราวทุก ๆ 3 เดือน เป็นการตีความเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนายจ้าง โดยนายจ้างใช้รูปแบบการจ้างงานมาตรา 64 ที่กำหนดว่าเป็นการจ้างงานชั่วคราว ตามฤดูกาล มาใช้ในการทำงานที่มีลักษณะงานที่เป็นประจำ ไม่ได้เป็นการชั่วคราวอย่างเช่นการจ้างงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ การจ้างงานในฟาร์มเกษตรที่มีการทำงานแบบต่อเนื่องทั้งปี ดังนั้นจึงเป็นการทำให้แรงงานข้ามชาติที่ทำบัตรมาตรา 64 ไม่มีความมั่นคงในการทำงาน
2. แรงงานมาตรา 64 เข้าไม่ถึงเรื่องการรวมกลุ่ม การเจรจาต่อรอง โดยมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกเลิกจ้างไม่เป็นธรรม หรือเป็นการกระทำไม่เป็นธรรมตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 เช่น การถูกเลิกจ้างกรณีที่ถูกจ้างยื่นข้อเรียกร้องเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง หรือในกรณีที่มีการเรียกร้องให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน โดยนายจ้างอ้างว่าเป็นสัญญาจ้างที่มีกำหนดระยะเวลา และการไม่ต่อสัญญาจ้าง ไม่ได้เป็นการกระทำไม่เป็นธรรม หรือไม่เป็นการเลิกจ้างไม่เป็นธรรม ไม่ได้เป็นการกลั่นแกล้งลูกจ้างแต่ประการใด ซึ่งที่ผ่านมาก็เกิดกรณีปัญหาแบบนี้ ซึ่งคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ ก็วินิจฉัยว่าเป็นสัญญาจ้างที่มีกำหนดระยะเวลา เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว สัญญาจ้างก็สิ้นสุดไป ไม่ได้เป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรม
3. แรงงานตามมาตรา 64 มีระยะเวลาในการอยู่และทำงานในประเทศไทยแบบจำกัด 3 เดือน เมื่อถูกนายจ้างเลิกจ้าง หรือไม่ต่อสัญญาจ้างเมื่อสัญญาครบกำหนด ลูกจ้างก็ต้องออกจากประเทศไทย ดังนั้นหากมีกรณีปัญหาที่ลูกจ้างต้องดำเนินการเรียกร้องสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นในชั้นพนักงานตรวจแรงงาน หรือชั้นศาล ก็จะมีข้อจำกัดที่ลูกจ้างไม่สามารถดำเนินการต่อได้ หากไม่มีองค์กร หรือผู้ที่มีความรู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ดังนั้นจึงมีแรงงานจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของการจ้างงานตามมาตรา 64

ข้อเสนอต่อการคุ้มครองแรงงานตามมาตรา 64

1. ต้องยกเลิกการอนุญาตให้มีการใช้แรงงานมาตรา 64 ในงานปกติธุรกิจของนายจ้างในกิจการอุตสาหกรรมหรือบริการ ซึ่งไม่ใช่งานที่มีลักษณะชั่วคราวที่มีกำหนดเวลาหรืองานเกษตรตามฤดูกาล เช่น การจ้างงาน

ในโรงงานอุตสาหกรรม งานภาคบริการต่าง ๆ งานก่อสร้าง งานเกษตรกรรมที่มีการจ้างงานกันทั้งปี โดยให้มีการจ้างงานในรูปแบบของบัตรชมพู หรือ MOU

2. ต้องปรับปรุงนโยบายการจ้างงานชายแดน มาตรา 64 ให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการจ้างงาน มาตรา 64 เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ใน การจ้างงานตาม MOU ทั้งนี้เพื่อจัดการกับปัญหาที่แรงงานมาตรา 64 ต้องเจอในปัจจุบัน ที่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายเองในการดำเนินการทำบัตรมาตรา 64 ซึ่งแพงมาก โดยนายจ้างเป็นผู้จ่ายไปก่อน และหักเงินจากลูกจ้างในแต่ละเดือน
 3. ปรับปรุงเงื่อนไขแรงงานมาตรา 64 โดยการขยายอายุวีซ่าให้นานกว่า 30 วัน ขยายใบอนุญาตทำงานเป็น 1 ปี เท่ากับอายุเอกสารผ่านแดน เพื่อเป็นการยืดเวลาดำเนินการเอกสารให้น้อยครั้งลง ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย และสร้างความมั่นคงในการทำงานให้กับแรงงานข้ามชาติตามมาตรา 64 ที่ต้องการเดินทางเข้ามาทำงานในเมืองชายแดนของประเทศไทย
 4. กฎหมายกองทุนประกันสังคม และ กองทุนเงินทดแทน ต้องเปิดให้แรงงานทุกอาชีพสามารถเข้าสู่การคุ้มครองได้จริงตามประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การดำเนินการขึ้นทะเบียนลูกจ้างแรงงานต่างด้าว ลงวันที่ 3 มกราคม 2566 ทั้งนี้เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมต้องเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมายประกันสังคม กับนายจ้างที่ไม่ยอมนำลูกจ้างมาตรา 64 เข้าสู่ระบบประกันสังคม
 5. ต้องเปิดให้แรงงานมาตรา 64 เข้าถึงสิทธิอื่นๆ ที่ปัจจุบันไม่ได้รับเพราะถูกตีความว่าเป็นลูกจ้างชั่วคราว เช่น การทำใบขับขี่ การเปิดบัญชีธนาคาร เนื่องจากในความเป็น ณ ปัจจุบัน แรงงานมาตรา 64 ในพื้นที่ชายแดนก็ขับขีมอเตอร์ไซด์อยู่แล้ว แต่ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ดังนั้นจึงกลายเป็นช่องทางในการเรียกรับผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ
-

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการรวม 4 คณะทำงาน
ที่กระทรวงแรงงานแต่งตั้ง

คำสั่งกระทรวงแรงงาน

ที่ ๑๐๐๐ /๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนานากฎหมายและกลไก
คุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงคำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ ๖๐๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนานากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม โดยเพิ่มเติมรายชื่อและปรับปรุงตำแหน่งของคณะทำงานให้ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนานากฎหมายและกลไกการคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ปลัดกระทรวงแรงงานจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ ๖๐๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนานากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม

๒. แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนานากฎหมายและกลไกคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงแรงงาน	ประธานคณะทำงาน
(๒) อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	รองประธานคณะทำงาน
(๓) อธิบดีกรมการจัดหางาน	คณะทำงาน
(๔) เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม	คณะทำงาน
(๕) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	คณะทำงาน
(๖) ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนนอกระบบ
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	คณะทำงาน
(๗) ผู้อำนวยการกองนิติการ
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะทำงาน
(๘) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะทำงาน
(๙) ผู้แทนสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	คณะทำงาน

(๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงพันธ์ ต้นตระกูล
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะทำงาน
(๑๑) นางสาววรางคณา นาคเสน
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะทำงาน
(๑๒) นางสิริวัน ร่มฉัตรทอง
สภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
(๑๓) นายมนัส โกศล
สภาองค์การลูกจ้างพัฒนาแรงงานแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
(๑๔) ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM)	คณะทำงาน
(๑๕) นายชวงค์ แสงคง
มูลนิธิรักษไทย	คณะทำงาน
(๑๖) นายบัณฑิต แป้นวิเศษ
มูลนิธิเพื่อนหญิง	คณะทำงาน
(๑๗) นายบัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ	คณะทำงาน
(๑๘) นายประสิทธิ์ ธงทัศวรธนะ
สภาคริสตจักรในประเทศไทย	คณะทำงาน
(๑๙) นายเมียน เวย์
มูลนิธิร่วมมิตรไทย - พม่า	คณะทำงาน
(๒๐) นางสาววาสนา ลำดี
มูลนิธิพิพิธภัณฑสถานแรงงานไทย	คณะทำงาน
(๒๑) นางศุภกาญจนา สุขไผ่ตา
มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา	คณะทำงาน
(๒๒) นางสุจิน รุ่งสว่าง
สมาพันธ์ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
(๒๓) นายสุชาติ ตระกูลหุทิพย์
มูลนิธิเพื่อสุขภาพและการเรียนรู้ของแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์	คณะทำงาน
(๒๔) เรือเอก จักรทิพย์ กล้าเสื่อ
ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
(๒๕) ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะทำงาน
และเลขานุการ
(๒๖) ผู้อำนวยการกลุ่มงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครอง
แรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๗) นายภุชฎี กาญจนกิตติ
สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๘) นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์
สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ศึกษา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมาย และกลไกการคุ้มครองลูกจ้างทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม ให้สอดคล้องกับกฎหมาย อนุสัญญา ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และรูปแบบการจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไป

๒. สร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแรงงานทำงานบ้าน และแรงงานภาคเกษตรกรรม เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็นและจัดส่งเอกสารข้อมูล แก่คณะทำงาน รวมถึงประสานหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับลูกจ้าง ทำงานบ้านและลูกจ้างในภาคเกษตรกรรม

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ปลัดกระทรวงแรงงานมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์)

ปลัดกระทรวงแรงงาน

คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ที่ ๕๒๖ / ๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

ด้วยพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย อย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ออกตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่งและมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าวและสถานการณ์การจ้างแรงงานในปัจจุบัน จึงเห็นควรให้มีการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายงานเกษตรกรรม ข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
หรือผู้ตรวจราชการกรมที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานราชการ
ของกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้อำนวยการสำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	คณะทำงาน
๓. ผู้อำนวยการสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว
กรมการจัดหางาน	คณะทำงาน
๔. ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ
สำนักงานประกันสังคม	คณะทำงาน
๕. ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงาน	คณะทำงาน
๖. ผู้อำนวยการกองความปลอดภัยแรงงาน	คณะทำงาน
๗. ผู้อำนวยการกองนิติการ	คณะทำงาน
๘. ผู้อำนวยการกองสวัสดิการแรงงาน	คณะทำงาน
๙. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน	คณะทำงาน

๑๐. ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะทำงาน
๑๑. ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์การคุ้มครอง
แรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ,	คณะทำงาน
๑๒. ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการคุ้มครอง
แรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะทำงาน
๑๓. นายพงศธร ศรีเพชรรินทร์
ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะทำงาน
๑๔. นางสาวจิตต์ เลาะห์โรจนพันธ์
ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะทำงาน
๑๕. นางสิริวัน รมฉัตรทอง
ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะทำงาน
๑๖. นายประสิทธิ์ ธงทศวรรธนะ
ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะทำงาน
๑๗. นางสาววรางคณา นาคเสน
ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะทำงาน
๑๘. นางศุภาณัจฉา สุขไผ่ตา
ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะทำงาน
๑๙. เรือเอกจักรทิพย์ กล้าเสื่อ	คณะทำงาน
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะทำงาน
๒๑. ผู้อำนวยการกลุ่มงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครอง
แรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะทำงาน
และเลขานุการ
๒๒. นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการหรือชำนาญการ
กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายงานเกษตรกรรม
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงาน
ระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๑๘๔ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในงานเกษตรกรรม ค.ศ. ๒๐๐๑,
อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๑๒๙ ว่าด้วยการตรวจแรงงาน (งานเกษตรกรรม)
ค.ศ. ๑๙๖๙ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงาน
ในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

๒. กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขอบเขตภารกิจ
เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

๓. จัดทำข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงาน
ในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

๔. เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจง แสดงความคิดเห็น และจัดส่งเอกสารข้อมูลให้แก่
คณะทำงาน

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายนิยม สองแก้ว)

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

คำสั่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ที่ ๒๗๗ / ๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไข
กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

ด้วยคณะกรรมการพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ศึกษา รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในภาคเกษตร เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการกองคุ้มครองแรงงานนอกระบบหรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการกองนิติการหรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ
สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน	คณะกรรมการ
๕. ผศ.ดร.ศุภศิษย์ ทวีแจ่มทรัพย์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะกรรมการ
๖. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์
สถาบันภาคประชาสังคม	คณะกรรมการ
๗. ผู้แทนองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)	คณะกรรมการ
๘. นายสมมาส สุภาพล
ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง	คณะกรรมการ
๙. นายศิริ ราชวงศ์
ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง	คณะกรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการกลุ่มงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครอง
แรงงานนอกระบบ กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการ
และเลขานุการ
๑๑. นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการหรือชำนาญการ
กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ	คณะกรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายงานเกษตรกรรม รวมถึงอนุสัญญา ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงาน เกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

๒. จัดทำข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ เสนอต่อคณะทำงานพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗

๓. เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจง แสดงความคิดเห็น และจัดส่งเอกสารข้อมูลให้แก่คณะทำงาน

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะทำงานพิจารณากฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายนิยม สองแก้ว)

อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

คำสั่งสำนักงานประกันสังคม
ที่ ๑๕๓๓๔ ๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ
ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพ
กับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ

ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน มอบหมายให้นายมนัส โกศล คณะที่ปรึกษา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นประธานในการประชุมเพื่อปรึกษาหารือต่อการคุ้มครองกลุ่มแรงงาน
ที่ยังตกหล่นจากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗
และการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้าน
สุขภาพ และที่ประชุมมีข้อเสนอให้ตั้งคณะทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสำนักงาน
ประกันสังคม เพื่อให้ร่วมกันดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนา
ข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงาน
ข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ ในประเด็นเรื่อง ข้อจำกัดกฎกระทรวงการจ่ายเงินบำเหน็จชราภาพ
แก่ผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ แนวทางการปรับปรุงระเบียบสำนักงานประกันสังคมว่าด้วย
การรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่สามารถสมัคร
เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ ไว้ว่า ไม่รวมถึงกรณีที่มีบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย แต่มีเลขประจำตัว
หลักแรกและหลักที่สองเป็นเลขศูนย์ และการให้ความคุ้มครองด้านการประกันสังคมแก่กลุ่มแรงงานข้ามชาติ
๓ สัญชาติ ที่ประกอบอาชีพคนทำงานบ้านในกิจการที่ไม่มีกรประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕
เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมจึงมีคำสั่ง แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการศึกษาแนวทาง ข้อเสนอแนะ
ในประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพ
กับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพ ประกอบด้วย

(๑) รองเลขาธิการหรือผู้ตรวจราชการกรมที่เลขาธิการมอบหมาย	ประธานคณะทำงาน
(๒) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	คณะทำงาน
(๓) ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนงาน	คณะทำงาน
(๔) ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบ	คณะทำงาน
(๕) ผู้อำนวยการสำนักสิทธิประโยชน์	คณะทำงาน
(๖) ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ	คณะทำงาน
(๗) ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนเงินทดแทน	คณะทำงาน

3 ต.ค. 65	864	8593	สง 0624/4830
4 ต.ค. 65	870	8470	สง 0633/1417
			28 ก.ย. 65
			กองวิจัยและพัฒนา
			ประกันสังคม
			การพิจารณาตามมติที่ประชุมหารือ

- (๘) ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนา คณะทำงาน
- (๙) นิติกรเชี่ยวชาญ กองกฎหมาย คณะทำงาน
- (๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล คณะทำงาน
- (๑๑) นายภาคภูมิ สุกใส คณะทำงาน
- (๑๒) นายกอบ เสือพยัคฆ์ คณะทำงาน
- (๑๓) นายบัณฑิต แป้นวิเศษ คณะทำงาน
- (๑๔) นายชวงค์ แสงคง คณะทำงาน
- (๑๕) ผู้อำนวยการสำนักเงินสมทบ คณะทำงานและ
เลขานุการ
- (๑๖) ผู้อำนวยการกลุ่มงานทะเบียนผู้ประกันตน
สำนักเงินสมทบ คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
- (๑๗) ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาระบบการจ่ายประโยชน์ทดแทน
สำนักสิทธิประโยชน์ คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
- (๑๘) ผู้อำนวยการกลุ่มงานกำหนดมาตรฐานหลักเกณฑ์
การคุ้มครองประกันสังคมมาตรา ๔๐ คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
- (๑๙) ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนามาตรฐานและระบบเงินทดแทน
สำนักงานกองทุนเงินทดแทน คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีหน้าที่ ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ ประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอนโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพนำเสนอ

๒. เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงตามประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพนำเสนอ

๓. รายงานผลการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะแนวทาง ตามประเด็นปัญหาที่โครงการพัฒนาข้อเสนอโยบายและขับเคลื่อนให้เกิดการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพกับหลักประกันทางสังคมของแรงงานข้ามชาติและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพนำเสนอต่อเลขาธิการ

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่เลขาธิการมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายบุญสงค์ ทัพชัยยุทธ์)
เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม

3 ต.ค. 65	864	8593	รจ 0624/48903	29 ก.ย. 65	กรุงเทพมหานคร	เชิญประชุมเชิงปฏิบัติการ
4 ต.ค. 65	870	8470	รจ 0633/147	28 ก.ย. 65	กองวิจัยและพัฒนา	ร่างรายงานคณิตศาสตร์ประกันสังคม ประกันสังคม